

XXVI ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневник

НА

87. заседание

Сряда, 31 юли 1946 г.

(Открито в 15 ч. 50 м.)

Председателствувал подпредседателят Петър Попзлатев.

Секретари: Ефрем Митев и Трифон Трифонов.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.	Стр.
Съобщения:		
Отпуска	969	
Указ № 13, от 30. VII. 1946 г., за продължаване на сесията до 30. X. 1946 г. (Прочитане от м-р председателя Кимзон Георгиев)	978	
Законопроект	969	
По дневния ред:		
Законопроекти: 1. За здравна защита на майчинството и детството. (Първо четене)	969	
Говорили: Ефрем Митев	971	
Екатерина Николова	973	
Цветана Керанова	974	
2. За допълнение на наредбата-закон за амнистия от 8 септември 1944 г. (Първо четене)	975	
Говорил Пенчо Шейтанов	975	
3. За допълнение на чл. 8 от закона за конфискуване на придобитите чрез спекула и по незаконен начин имоти. (Първо четене)	976	
4. За допълнение на членове 301 и 668 от закона за задълженията и договорите. (Първо четене)	976	
6. За изменение и допълнение на наказателния закон, на закона за користните престъпления по служба и на закона за наказателното съдопроизводство. (Първо четене)	977	
Говорили: Иван Чонос	977	
Давид Йерохам	978	
6. За прехвърляне службата на администратора по надзора върху имуществата на поданиците на неприятелски държава и физически и юридически лица, живущи или със седалище в неприятелски държави към Министерството на външните работи и на излювданията — Комисарство по изпълнение съглашението за примирие. (Първо и второ четене)	979	
7. За отменяване закона за отстъпване от държавата на общината на гр. Ихтиман находящия се в землището на село Пчелин държавен минерален извор и държавни минерални бани. (Първо и второ четене)	979, 980	
8. За изплащане задълженията, уговорени в злато. (Първо и второ четене)	980	
9. За изменение и допълнение на закона против лихвоимството. (Първо и второ четене)	980, 981	
Говорил м-р д-р Иван Стефанов	981	
10. За отпускане народна пенсия на Петрана Иванова. (Първо и второ четене)	982	
11. За определяне таксите, събирани от водоползвателите. (Второ четене)	982	
12. За откриване нови катедри в агрономо-лесовъдския факултет на Държавния университет „Паисий Хилендарски“ в гр. Пловдив. (Второ четене)	983	
13. За измененски и допълнение на членове 278 и 280 от закона за народното просвещение. (Второ четене)	983	
Дневен ред за следващото заседание	984	

Председателствувал Петър Попзлатев: (Звъни) Откривам заседанието.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Тасев, д-р Васил Ханджиев, Васил Чобанов, Вълко Червенков, д-р Вира Златарева, д-р Георги Атанасов, Георги Костадинов, Георги Михайлов, Георги Петров, Георги Христов, Димитър Цонев, Димитър Братанов, Екатерина Аврамова, Желю Желев, Здравко Митовски, Иван Станков, Иван Сласов, д-р Кирил Драмалиев, Кирил Лазаров, Коста Крачанов, Кръстю Недков, Лалю Танчев, Манол Денев, Марин Стоянов, Мара Тотева, Мата Тупкеджиева, Никола Разлоганов, Никола Джанков, Нинко Стефанов, Пело Ив. Пеловски, Пенчо Пенчев, Петър Запрянов, д-р Петър Тодоров, Рада Ноева, Ради Найленов, д-р Сергей Мисирков, Слави Костов, Слави Пушкарков, Стамен Попов, Станю Попов, Стефан Каракостов, Стефан Прокопиев, Стефана Маркова, Стою Неделчев, Стоянка Анчева, Тятко Черноколев, Толов Гичев, Христо Марзянов, Христо Тодоров, Христо Малинов, Цветан Гаджовски)

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители:

Вълко Червенков — 2 дена, Манол Денев — 1 ден, Георги Костов — 2 дена, д-р Кирил Драмалиев — 2 дена, Петър Ив. Запрянов — 3 дни, Петър Панайотов — 2 дена, Спири Трингов — 1 ден, Тодор Тихолов — 1 ден, Христо Марзянов — 1 ден и Христо Юрков — 3 дни.

Понскали са отпуск, който следва да се разреши от Народното събрание, следните народни представители:

Иван Димитров Станков — 30 дни по болест. Който г-да народни представители са съгласни да се разреши този отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Костадин Лазаров Кожухаров — 10 дни по домашни причини. Който г-да народни представители са съгласни да се разреши този отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Никола Разлоганов — 15 дни по болест. Който г-да народни представители са съгласни да се разреши този отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Д-р Петър Пачев — 4 дни по домашни причини. Който г-да народни представители са съгласни да се разреши този отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Петър Йорданов Ковачев — 2 дена по обществена работа. Който г-да народни представители са съгласни да се разреши този отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Слави Костов Куцаров — 10 дни по болест. Който г-да народни представители са съгласни да се разреши този отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Станю Василев Попов — 3 дни, поради смърт в семейството. Който г-да народни представители са съгласни да се разреши този отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Стефана Вл. Маркова — 3 дни по болест. Който г-да народни представители са съгласни да се разреши този отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпил е законопроект от Министерството на земеделието и държавните имоти за изменение и допълнение на наредбата-закон за уреждане имуществените последици от отмяната на противоеврейските закони.

Законопроектът е раздален на г-да народните представители и ще бъде поставен на дневен ред утре.

Моля дежурните секретари Трифон Трифонов и Ефрем Митев да заемат местата си.

Минаваме на дневния ред.

Поради това, че г-н министърът на финансите отсъства, минаваме направо на точка шеста от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за здравна защита на майчинството и детството, като след това ще се върнем към първите точки от дневния ред.

Манол Стойнов (зв): Понеже мотивите на законопроекта са известни, правя предложение да не се четат.

Председателствувал Петър Попзлатев: Народният представител Манол Стойнов прави предложение, мотивите към законопроекта да не се четат. Моля г-да народните представители, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за здравната защита на майчинството и детството

Чл. 1. Министерството на народното здраве организира и ръководи всички грижи и мероприятия, които са свързани с здравната защита на майчинството и детството.

Майчинството обхваща в живота на жената периодите на бременността, раждането, послеродния период, кърменето и отглеждането на децата.

Детството обхваща възрастта до 18 години.

Чл. 2. За правилното провеждане здравната закрила на майчинството и детството Министерството на народното здраве върши следното:

а) проучва причините и условията, които уреждат здравето на майките и децата, специално кърмаческата и детската заболяемост и смъртност, рожима на храненето при майките и децата, въпросите, свързани с брака, раждаемостта, бременността, абортите и др.;

б) организира и насърчава всички здравно-предпазни и лечебни мероприятия, които осигуряват максималната защита на майчинството и детството.

Чл. 3. За постигане основните задачи на здравната закрила на майчинството и детството Министерството на народното здраве организира, ръководи, контролира и подпомага следните видове здравни учреждения:

1. Родилни домове и акушерски участъци.
2. Здравно-съветателни станции за деца, за юноши и девици, за дефектни деца, за бременни и др.

3. Станции за приготвяване на детски храни (млечни кухни), цетрани и пушките за събиране на майчино мляко и др.

4. Ясли за деца от 0—3 годишна възраст: денонощни дневни, седмични, сезонни и др.

5. Санаториуми, лечебни станции, поликлиники, болници и болнични отделения за деца, които, освен като лечебни заведения, трябва да служат и като школа за насаждане на здравни навики и здравна култура между децата.

6. Преванториуми, климатични, почивни и курортни станции, летенци и други здравно-профилактични учреждения, които имат за задача да осигурят правилното физическо развитие и закаляване на организма на детето и майката.

7. Учреждения, учебни заведения и курсове за обучение, подготовка, специализиране и усъвършенстване на здравни работници в областта на майчинството и детството.

Чл. 4. Горензброените здравни учреждения, освен от Министерството на народното здраве, могат да се откриват и поддържат от общините, респ. от здравните служби при същите и от разни обществени организации, след като получат разрешение за това от Министерството на народното здраве.

Чл. 5. Министерството на народното здраве има върховното ръководство на всички учреждения (държавни, общински, обществени и частни), които целят здравната защита на майчинството и детството. При тази своя дейност Министерството на народното здраве може да иска съдействието на Министерството на социалната политика, Министерството на народната просвета, общините и разните обществени организации (професионални, кооперативни и др.).

Чл. 6. Министерството на народното здраве провежда систематична здравна пропаганда, която цели насаждането на здравна култура и хигиенни навики по въпросите, свързани с майчинството и детството.

Чл. 7. Към всяка участъкова и общинска здравна служба трябва да има акушерка, здравно-съветателна станция и родилен дом.

Чл. 8. Всяка община е длъжна да предвижда в бюджета си суми за общински фонд за постройка и обзавеждане на родилен дом, здравно-съветателни станции за майки и деца и ясли, в размер най-малко 3% от общия бюджет.

Чл. 9. Бременните, родилките и децата до 14-годишна възраст включително получават безплатно всякаква здравно-предпазна лечебна помощ (амбулаторна, болнична, консултативна и др.) във всички държавни и общински здравни служби и заведения.

Чл. 10. За всяко извършено ображдане от служебна акушерка държавата плаща на същата парично възнаграждение. Селищата, в които се плаща това възнаграждение, както и размерът му, се определят с заповед на министъра на народното здраве.

Чл. 11. Всяко санитарно лице (лекар, акушерка и др.), което е присъствувало при раждането на дете (доносено, недоносено, мъртво-ролено) е длъжно да съобщи писмено на местната санитарна власт най-късно 48 часа след раждането.

Чл. 12. Ако при раждането не е присъствувало санитарно лице, то главата на семейството или близките на родилката трябва да съобщат и на местната санитарна власт за станалото раждане в срок от 48 часа (независимо от съобщението в общината).

Чл. 13. Забранено е предизвикването на изкуствено помятане, изключая случаите с медицинска индикация, установена с протоколно решение най-малко от двама лекари. Изкуственото помятане с медицинска индикация може да се извърши само от лекар-специалист (акушер-гинеколог), който ще трябва да уведоми за това местната санитарна власт най-малко 24 часа преди извършването на помятането.

Чл. 14. Всеки констатиран аборт се съобщава писмено на местната санитарна власт най-късно 24 часа след констатирането му от лекар или акушерка.

Чл. 15. Всички бременни жени на работа в държавни, общински или автономни предприятия или учреждения имат право на 3-месечен платен отпуск за раждане, който ще започне най-рано 1 месец преди раждането и най-късно от деня на раждането, ако са работили най-малко 2 месеца без прекъсване.

Чл. 16. При неотложни майчини грижи по отглеждане на детето (до 1-годишна възраст), на майката може да се разреши до 3 месеца безплатен отпуск. За тази цел е необходимо медицинско свидетелство за състоянието на детето.

Чл. 17. Работнички и чиповнички, ако сами кърмят децата си (до 6-месечната им възраст), получават два пъти дневно по 1 час отпуск за кърмене, който може да се използва наведнаж. Този отпуск се включва в работното време, без да се намалява заплатата или надницата.

Чл. 18. Бременните (от началото на 6-тия месец на бременността), илюкдарителките и кърмещите майки (до 6-месечната възраст на детето) получават всички хранителни продукти с 50% намаление, ако хранителните продукти са по наряд.

Чл. 19. Бременните (от началото на 5-тия месец на бременността) и кърмещите майки (до 6-месечната възраст на детето) не могат да бъдат използвани за нощен и извънреден труд във всички видове предприятия, заведения и стопанства.

Чл. 20. Забранява се използването на труда на жените и децата до 18-годишна възраст в такива предприятия и заведения, където се упражнява крайно тежък физически труд и се работи при условия, които оказват явно вредно въздействие върху човешкия организъм. Тези предприятия и заведения се определят с заповед на министъра на народното здраве.

Чл. 21. Детските ясли имат за цел да облекчат трудещите се майки в грижите им по отглеждането на децата и да осигурят условия за отглеждане на децата, лишени от майчини грижи (подхвърлени, сираци, извънбрачни и др.).

Чл. 22. Детските ясли имат за задача да осигурят правилното развитие на детето, да организират правилното му възпитание, да водят борба за намаляване детската заболяемост и смъртност и насаждат в семейството здравно-културни навики по отглеждане и възпитание на детето.

Чл. 23. Детски ясли се откриват във всяко населено място, където има нужда от такива, по план и правилник, изготвен от Министерството на народното здраве.

Чл. 24. За децата, приети в държавни ясли, родителите или при сираци лица, които се грижат за тях, плащат месечна такса, определена с заповед на министъра на народното здраве. От последната се освобождават признатите за нуждаещи се и социално слабите.

Чл. 25. При строежи на работнически и обществени блокови жилища трябва да се изисква изграждането на помещения, специално предназначени за детски ясли и детски домове, разположени в или в близост с блоковите жилища. Един детски дом и едни детски ясли (с капацитет по 50 деца) се построява за комплекс от жилища, предназначени да обслужват до 1.000 души обитатели. При жилища, предназначени за повече от 1.000 души обитатели, броят на детските домове и ясли се увеличава пропорционално.

Съответните градоустройствени и технически служби са длъжни да бдят за изпълнението на горните разпоредения.

Чл. 26. Основните задачи на лекарите в училищата, детските домове, детските градини са: 1) повижаване заболяемостта и борбата с инфекциите между децата и юношите; 2) системно наблюдение за здравното състояние и за физическото развитие на децата и юношите, а също така даване на съответна лечебно-профилактична помощ; 3) контрол за изпълнение на санитарно-хигиенните мероприятия, които целят подобрене условията на работа в детските учебни учреждения; 4) здравно-културна работа между децата, юношите, учителите и родителите.

Чл. 27. Семейства, които приемат на жилище или на храна чужди деца (ученици, ратан, домашни прислужници, деца за отглеждане и др.), са длъжни да представят на местната санитарна власт доказателства, че в семейството няма болни от заразна болест, туберкулоза и венерически болести. Същите доказателства са длъжни да представят и децата, които постъпват в чуждо семейство.

Освидетелстването на децата за тази цел става от всеки правоспособен лекар, като освидетелстването е прикрепено, по възможност, с необходимите клинически, рентгенологически и лабораторни изследвания. Тия изследвания и освидетелствания се извършват от служебните лекари безплатно.

Чл. 28. Всяко учреждение, организация или частно лице, което организира и издържа пансион или общежитие за деца или младежи, трябва да съблюдава хигиенните норми и правилници на Министерството на народното здраве.

Чл. 29. На младежи до 14-годишна възраст не се позволява да работят в кръчми, бирарии, аперитиви, хотели, вариетета, барове и други подобни заведения.

Чл. 30. Нарушителите на чл. 12 се наказват с глоба от 2.000 лв.

Чл. 31. Който предизвика изкуствено помятане, с изключение на случаите с медицинска индикация, се наказва по реда на наказателния закон.

Чл. 32. Нарушителите на членове 19 и 20 се наказват с глоба от 5.000 до 50.000 лв., а за повторно нарушение — с тъмничен затвор до 6 месеца и глоба до 30.000 лв.

Чл. 33. Нарушителите на чл. 27 се наказват с глоба от 2.000 лв. до 20.000 лв.

Чл. 34. Който приема на работа деца до 18-годишна възраст в заведенията, изброени в чл. 29, се наказва с глоба за пръв път от лева 5.000 до 20.000 — за втори път — с глоба до 50.000 лв., а за трети път — с глоба до 100.000 лв. и с лишаване, с заповед на министъра на народното здраве, от правото да притежава питейно заведение и упражнява търговия със спиртни питиета.

Чл. 35. Когато нарушението е извършено от лица, като представители на дружества или сдружения, глобата се налага солидарно на тези лица и на дружеството или сдружението, а наказанието — затвора — на извършителите лично.

Чл. 36. Констатирането на нарушенията и издаването на наказателните постановления се извършва по реда на закона за народното здраве.

За нарушенията, за които се предвижда освен глоба и наказание — затвор, актовете се изпращат на съответните съдебни инстанции.

Чл. 37. За приложението на настоящия закон се издават правилници, одобрени от Министерството на народното здраве.

Чл. 38. Настоящият закон отменя всички общи и специални закони, които му противоречат.

(Ето мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

Към законопроекта за здравна защита на майчинството и детството

Г-да народни представители! През периода на майчинството, който обема бременността, раждането, кърменето и отглеждането на деца, българската гражданка е призвана да изпълни един голям обществени дълг към бъдещето на своя народ. При изпълнението на този обществен дълг жената-майка е изложена на редица здравни увреждания, на засолнявания, на социална несигурност и на временно намаление или загубена трудоспособност.

Социалната структура на нашия живот поставя и жената-майка да участва наравно с мъжа в трудово-производителния процес. Това участие на жената в стопанското и културното строителство засяга както гражданката, така и селянката у нас. И тъй като при изпълнението на тази двойна обществена повинност — на майчинския и на трудово-производителния дълг — жената е тежко обременена и изложена на телесно и психично увреждане и изхабяване.

Първото и най-важно задължение, което нашата държава дължи на майката-жена, това са редица мероприятия (родилни домове, детски ясли, детски болници и санаториуми, здравно-съветателни станции и др.), които ще осигурят възможно най-голямата здравна защита на жената-майка и децата.

Ова е една насъщна и жизнена необходимост особено за трудовете сласове на нашия народ — за селянките, за работничките, за жените на умствения и физическия труд.

Здравната несигурност и изостаналост, които реакционните правителства от десетки години несаждат у нас и които фашизмът доведе до крайност, налагат въпросите за здравната закрила на майките за оздравяването и възраждането на нашия бит.

Демографичните данни у нас през последните 30 години показват недвусмислено една значително намалява жизненост на нашия народ.

Броят на сключените бракове систематично намалява както в градовете, така и в селата. Раждаемостта от 40 на хиляда преди 40 години е спаднала през 1943 г. на 22.000 души население. На трето място, като тревожно здравно явление в живота на нашия народ, е високата детска и особено кърмаческа смъртност.

На 1000 живородени деца до края на първата си година умират средно годишно за периода 1926—1935 г. — 147; което ще рече, че една седма (1/7) от всички новородени деца у нас умират още през първата си година. Поразителни са данните за голямата смъртност у нас на децата в първите дни и седмици след раждането. През периода 1931—1935 г. средно годишно са родени у нас 170.000 деца.

От тия деца до края на първата си година са починали 25.000, а от тия 25.000 деца до навършване на първия само месец са починали 9.600 деца. Какво показват тия цифри? Те показват, че повече от 1/3 от умрелите до една годишна възраст деца умират още през първия месец след раждането. Това е едно неопровержимо доказателство, че българската жена ражда при крайно нездрава и мизерна обстановка, че новородените деца още в първите дни и седмици на своя живот се излагат на тежки увреждания, на инфекции и стават жертва на здравното невежество. Това показва, че здравно-предпазните и лечебни грижи за новородените деца са на едно ниско ниво или съвсем липсват.

Липсата на каквито и да било родилни домове в селата досега и незначителната бройка на родилни домове в градовете принуждават раждащата жена у нас да излага своя живот и живота на токущо роденото си дете на смъртна опасност и на боледуване. Всичко това изхабява, съставлява преждевременно българската жена и намалява жизнената и трудова годност на нашия народ.

Нездравата обстановка, при която се отглеждат децата у нас, увеличава значително много заболяемостта и смъртността между тях. Боледуванията от заразни болести, от туберкулоза, от рахит, от простудни заболявания, боледуванията от летни детски диарии и от болести, свързани с неправилното хранене и отглеждане на децата, са много често у нас, а квалифицираната лечебна и предпазна помощ за тях е почти никаква или крайно недостатъчна и недостъпна за голяма част от народа. Детски болници у нас почти няма. При средно 170.000 раждания годишно у нас — българската държава допреди 9 септември разполагаше само с 24 легла (в Университетската детска клиника) за лекуване на болни кърмачета, а бройката на умиращите годишно кърмачета е средно 25.000. Кърмачетата у нас са изоставени без специална лечебна помощ.

Всичко това налага да се положат първите законодателни мерки за здравната закрила на майчинството и детството. Тия законодателни мерки идат да се съберат на едно място съществуващите досега закони и наредби, засягащи тая материя, и да поставят нови и здрави основи за бъдещото цялостно и разширено здравеопазване на децата и майките. Изхождайки от финансовите и стопанските възможности на нашата държава в тоя момент, предлагам в настоящия законопроект най-целотложните и осъществими в близко бъдеще законодателни мерки, свързани с здравната закрила на майчинството и детството.

Аз вярвам, че народното представителство, което от близко познава нуждите, които предлаганият законопроект иде да задоволи, ще го разгледа с необходимото внимание и ще го одобри.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на народното здраве: Д-р Рачо Ангелов

(През време на четенето на законопроекта в залата близо министър-председателят)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата г-н министър-председателят.

Министър-председател Кимон Георгиев: (Посрещнат с ръкоплетената) Г-да народни представители! Регентството даде своето съгласие за продължаване сесията на Народното събрание. По този случай е одобрен следният доклад и подписан следният указ: (Чете)

„ДОКЛАД

До Господа регентите на България

№ 347

Г-да Регенти! На основание чл. 129 от конституцията и съгласието на XXVI обикновено Народно събрание, моля да одобрите да се продължат заседанията на първата редовна сесия на XXVI обикновено Народно събрание до 27 октомври 1946 г. включително, София, 30 юли 1946 г.

Министър-председател: (п) Кимон Георгиев

В Името на Негово Величество Царя одобрено,

Подписаха:

Венелин Ганев
Цвятко Бобошевски
Тодор Павлов

Указ № 13

В Името на Негово Величество Царя аз, регентите на България, по доклад на министър-председателя под № 347, от 30 юли 1946 г., на основание чл. 129 от конституцията, постановихме и постановяваме: Да се продължат заседанията на първата редовна сесия на XXVI обикновено Народно събрание до 27 октомври 1946 г. включително. Изпълнението на настоящия указ се възлага на министър-председателя.

Издаден в София на 31 юли 1946 г.

Подписаха:

Регенти на България:

Венелин Ганев
Цвятко Бобошевски
Тодор Павлов

Министър-председател: Кимон Георгиев

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Ефрем Митев.

Ефрем Митев (с): (От трибуната) Уважаеми народни представители и представители! Внесеният законопроект от министъра на народното здраве засяга един проблем, който действително е един от генералните проблеми в съвременната организирана държава. Грижата за здравето на народа трябва да бъде една от основните грижи на съвременната държава.

Ако хвърлим поглед върху програмните искания на разните партии в съществуващите днес държави по света, ние ще видим, че почти навсякъде програмно са застъпени искания за защита на народното здраве, обаче на дело истинска грижа за народното здраве съществува и фактически се прилага само в онези държави, където народният елемент, където висшите на обществото са изпълнили до сцената на управлението.

В програмните искания на всички партии в съвременна Франция, особено преди войната, ние ще прочетете и ще чуете от всички, че там се полагат грижи за запазване на народното здраве, обаче фактически 200-те фамилии, които владеят златото в Франция, тъй са отправлявали политиката на тая страна, че редица години по ред, не една и две, а повече от 50—60 години, семейството в Франция е било занемарено, изоставено. Чрез едно изключено възпитание на подрастващите поколения се е създаило убеждение да се бяга от черната работа в семейството, и постепенно-постепенно семействата в Франция останаха без деца. Децата се отглеждаха само в отдалечените селски центрове, от инородните малцинства, каквито има тук-там, и от негрите от Африка и Тунис, а високосветските и знатни дами и културните семейства — нека употреба този израз — смятаха, че отглеждането на деца е една прозяваща и черна работа, с която те не бива да се занимават. Те се занимаваха с някаква пофинна занимания.

Това се наблюдаваше в Франция. Маршал Петен, който беше държавен глава при катастрофата на Франция, по радиото със съзнание на очи публично манифестира пред цял свят, че една от причините за да загине Франция, е и липсата на деца. Всичко това показва, уважаеми народни представители и народни представители, че не е достатъчно само да се говори, да се пише в програмите, не е достатъчно да се създават само закони за закрила на народното здраве, ако няма зад тия закони една истинска действителна сила, която да ги направи кръв от кръвта и плът от плътта на съответното правителство дотолкова, доколкото то изхожда от народните маси.

Ние виждаме, че в нашата страна, поради много причини, народният бит още не е дошел до това положение, подавяващият брой семейства да са в бягство от естествените си задължения. Ние виждаме, че преди 9 септември има много създадени законоположения, които формално съществуват, но които фактически не се прилагат. И наистина, когато се говори за запазване на народното здраве, ние изпадаме в смешно положение — да се запазва народното здраве, да се насърчава раждането от една страна, а от друга страна водителите, тези, които осъществяват тази политика на нашата страна, я волят по такъв път и по такъв начин, че от това, което дават семействата като подарък в родени деца, може би двойно и тройно повече обществото изгуби от своите членове в лицето на най-дейните, най-здравите, най-полезните български граждани по фронтите. Три или четири войни води България, без да може нито тогава, когато са водени, нито днес, след като е изминало достатъчно време от тези войни, да има един общественик, който да мотивира и да защитава позицията, че тези войни действително е трябвало да се водят и че те са оправдани от последните, които са настъпили след войните. Избити са здрави бащи на българ-

ски семейства. Те загубиха не само себе си в тези войни, но оставиха в мизерия маса сираци и вдовици, които владят дълги години немил и клет живот. Много от тях деца не могат да завършат своето образование; много други изгубват своето здраве за това, че са били поставени в мизерна обстановка.

Цялата тази картина от дълги години прогресивните общественици у нас — лекари, социолози, напредничави философи, учители и др. — са сочили и изтъквали пред нашата общественост, и не е имало кой да ги чуе. Тъй като потокът към нааноднишето е бил толкова силен, че свестните гласове у нас не е имало кой да ги чуе.

Предлаганият законопроект, който е озаглавен „Здравна защита на майчинството и детството“, някой би сметнал, че се отнася само до медицината, до хигиената, до задачата, която се поставя на лекарското стъло. Обаче от текста на законопроекта и от духа на целия законопроект — и не само на този законопроект, но на редицата закони, които почитаемото Министерство на народното здраве от известно време създава, трябва да кажа, за чест на нашия многоуважаем министър на народното здраве д-р Рачо Ангелов — се вижда, че в тая насока се работи с усърдие и последователност. И ако всички тия закони, г-да народни представители, ги съберем в едно, ние ще видим една обща линия, която се прокарва и в Министерството на народното здраве, и в Министерството на социалната политика, и в Министерството на народното просвещение, и в Министерството на вътрешните работи, въобще във всички ресори.

Цели се прочее да се премахнат известни заблуждения, които са напалстени през течение на години и които освен в градовете, където по-лесно са намерили корени, отиват и в низините, нашите села — ако не се четат книги и романи, които развършават човешката психика и морал, простите семейства могат да вземат пример от живота на много градски семейства.

Уважаеми народни представители и представители! Известен е фактът, че и в селата вече, вземайки пример от градовете или, по-право, от криворазбраната интелигенция в градовете, се забелязва бягство от раждане на деца или най-много семейството отива до двойната система, до две деца. Нашите социолози, лекари, специалисти и др. наблюдават този факт от няколко години и бягството трябва да се разбира не, предприе се нещо в това направление с закона за заемите на новобрачните, но трябва да се признае, че този закон сам по себе си няма да изиграе онази възпитателна роля, която се очаква. Защото една сума от 60.000 или 100.000 лв. може временно да тласне към един брак две млади, любещи се същества, но ако този брак не се последва от други грижи, за да разбере това семейство, че то е поставено под обществена грижа, която няма да го остави, но ще го покровителства и след като има деца, естествено този закон ще остане ефимерен, ще остане без всякакви последици.

Затова аз plediram пред вас, че общият стил на законите, които се създават в Министерството на народното здраве и в Министерството на социалната политика и близките на тях министерства, е да се изгражда един нов мироглед. Това е дълг не само на лекарите, не само на учителите, не само на тези, които се борят с проститутцията и престъпленията, това трябва да бъде задължение на цялата българска общественост. Трябва с общи усилия, уважаеми народни представители и представители, да се изгражда нов мироглед по отношение задачите на семействата. Нужен е нов мироглед, ново разбиране.

Семейството не е дружба само на полова почва между един мъж и една жена. То е един съюз, основната клетка в обществото, която, ако е изградена здраво, ще способствува да се изгради и здраво общество, в което се намира това семейство. Семейството не се разрушава от това, че имало в България левичарски разбирания, че имало хора, които говорят за свободна любов, за граждански брак, които рушили религиозната основа на брака. Напротив, уважаеми народни представители и представители, доказано е, че в тези страни, в които има голямо суеверие, в които има само религиозни основи на бракосъчетанието, там е много по-несигурен и нездрав бракът, отколкото в онези страни, в които брачните двойки пристъпват към бракосъчетанието с пълно разбиране в момента, в който се събират, и които разбират какво предстои на това бракосъчетание в следващите дни и години.

Вие виждате цялото устройство на обществото, всички ресори в нашата политика. Днес се води спор, изкуството за изкуството ли е или изкуството е за живота? Правото за себе си ли е само право, както има една латинска поговорка „да бъде правото, ако ще и светът да загине“? Политиката, в която ние, малки и големи, боравим, политика за себе си ли е или е политика за човешкия живот? И с право се дава общ отговор: и изкуството, и правото, и философията, и политиката — всички са в служба на живота. А кое е животът, уважаеми народни представители и представители? Животът не са неодушевените предмети в една страна, не са горите и планините, не са животните, а преди всичко това са човешките същества. И вие виждате, до какъв парадокс се стига и се е стигнало даже и в нашата държава. Ние имаме от десетки години опитни развъдни станции за жребци, за нерези, за овце; имаме всевъзможни скотовъдни съветателни станции, имаме дружества за закрила на животните, членовете на които протестират, когато някъде се отнесат жестоко с някои животни. Има хора, които не могат да гървят тази картина, един кон да бъде бит на улицата затуй, че не може да тегли претоварената кола. Но тогава, когато в същите улици се карат хора с вериги на кржата, когато се бият и пребиват, тогава тия благородници, тези членове на дружествата за защита на животните остават глухи и неми и казват: „Това не е наша работа, това е работа на полицията.“

Вие виждате, уважаеми народни представители и представители, в материалната култура ние стигнахме дотам, че имаме модерни театри, имаме модерни съдебни палати, имаме уредени казарми, но нямаме училища, нямаме болници и възпитателни заведения. Не искам да отрека ролята и значението на затворите като възпитателни учреждения, но това е ненормално — да направим по-на-

пред нещо, което трябва да се направи по-късно. След като се направят болници, училища, след като си направил всичко за облагородяване на обществото, тогава, ако не си успял, за отделни единици ще направиш и затвори и други поправителни заведения.

Прочее, защо е станало това разместване, защо едното е изпреварило другото? Защото в продължение на повече от 60 години в България е управлявало едно квалифицирано малцинство, което е успяло чрез разделяне на трудещите се маси на различни партии, чрез разни ежон, създавани изкуствено, чрез шпionsката мрежа, пуската от нашия дворец, да използвава трудещите се, които са живели в междусобица. Едно привилегировано малцинство е управлявало и това привилегировано малцинство, безспорно, е имало нужда от затвори, от полицейски участъци, за да може да обузда множеството; то не е имало нужда нито от училища, нито от университети, защото, ако се просвети тази маса, тя ще разбере къде е разковничето и ще тръгне по своя път.

По ето, дойде 9 септември, дойде Отечественият фронт, който си поставя задача да трансформира досегашните отношения. Безспорно е, другари народни представители и народни представителки, това е задача на Отечествения фронт. И не бива никой да си прави илюзии, не бива никой да смесва въпросите, да мисли, че това може да стане в една или две години. Аз виждам трудностите из този път, по който е тръгнал Отечественият фронт. Важното е, пътят, по който е тръгнал Отечественият фронт, прав ли е и води ли към една цел, към която се стреми българският народ? Безспорно води.

За да се създаде здрав мироглед, безспорно, не са нужни само здравните грижи на лекаря, на акушерките, на болногледачките. Нужни са усилията, г-да народни представители и представителки, на цялото наше общество, на цялата наша общественост, на всички наши обществени дейци, на всички кооперативни дейци, на всички професори и учители в разните учебни заведения. Нашите семейства, бащите и майките, са длъжни да се притечат в помощ за изграждане на новия мироглед. Какво значи това? Това значи, както във Виена, в Австрия, преди години, още от основното училище да се въведе така нареченото полове възпитание на децата по системата на известния австрийски педагог Отто Брюкел. Няма защо детето да бъде заблуждавано, че щърковете носят неговите братчета и сестричета. Колкото по-рано детето разбере самата истина, без да се лута в пубертетната възраст из разни наклонни плоскости, толкова по-добре. Ние нямаме статистика за това, тъй като се касае до прояви, които често се скриват от обществото, за да видят какви поражения се нанасят на подрастващото поколение от всевъзможните заблуждения и налуквания на подрастващите поколения по силата на този природен интерес на детето, което иска да разбере тайната на човешкото обществение. И ако ние съчетаем материалната грижа, т. е. да имаме родилни домове, лекари, акушерки; ако гледаме на жената като на майка, не само когато е бременна и когато кърми дете; ако виждаме във всяко подрастващо момиче утрешна майка, ние трябва отдалече, от малко да му заговорим по този въпрос. Ние виждаме как инстинктът на децата подсказва, и момичето още на втората или третата година иска да играе с кукла в ръка, а момчето иска да играе с друга играчка. Този инстинкт, този нагон ние трябва да го развиваме, както аз видях това, уважаеми слушатели, при една екскурзия в Съветския съюз и при една екскурзия в червена социалистическа Виена. Там децата са оставени да играят под контрола на възпитателки, които от ранна възраст ги тласкат към техните наклонности. Това е по-правилно възпитание, което създава у децата другарско чувство. Ако можем да направим това у нас постепенно, ако почнем да го правим, тогава тези грижи, които са материални и които трябва да се полагат в един по-късен период, ще намерят по-благоприятна база за приложение, отколкото сега.

Аз ще ви съобща един курюоз. След 9 септември нададохме вик, защото се чувствахме, че сме останали назад; трябва да се създадат родилни домове! И знаете ли, другари и другари, какво стана? Направихме родилни домове, турнахме легла, но няма кой да отиде в родилния дом да роди. Срам ги е селянките родилки да отиват там. Как ще отидат да раждат там, в чужда къща, при чужди хора? Трябваше да се казва: „Намерете една интелигентна жена, учителка, да роди там, за да видят и разберат селянките, че и там може да се ражда.“ Трябваше да се борим с едно суеверие, с една скрупулозност на българската майка селянка, която знае само в тясно семейно гнездо да ражда. Тя иска, никой да я не види в положение, когато ражда. Виждате колко препятствия имаме да преодоляваме, другари и другари. И този законопроект, който е един закон от цялата система закони, които трябва да се създадат в областта на социалната политика, на просветата, на народното здраве, трябва да бъде в координация с тях.

Днес идвам в Народното събрание, уважаеми народни представители и представители, и на един ъгъл виждам седи една майка, в черно облечена, с едно малко кошело детенце. Вие всички сте свидетели, че у нас просеците изчезнаха. Това е признак, че се взема някаква грижа от нашата държава. Но аз виждам в малките и големите градове още лутачи се майки, които, използвайки състраданията към техните деца, протягат ръка за милостиня и вършат просия. Значи, ние трябва да направим още усилия в това отношение, за да се премахнат напълно просеците, за да няма въобще просия. В онова общество, в което няма просия, в което няма безработица, в което няма проститутция, там действително съществува една по-висока културна степен, отколкото в другите държави. И вие виждате, организира ли една държава добре материалното подпомагане, резултатът е: първо, няма безработица, второ, няма просия, трето, няма проститутция, четвърто, има едно благосъстояние, което дава като отражение раждането на деца. За мнозина този проблем е излишен и казват: защо говориш по този въпрос? Няма друг признак за благосъстоянието на едно общество от това, дали има увеличаване на населението или има намаление. Когато има дълъг

в природата, тогава има берекет. Дъждът играе роля за една година, но в обществото, другарки и другари, не е така. За да има берекет по отношение на човешкото плодородие, трябва да има система от грижи на държавата през десетки години, за да се създаде като предпоставка спокойствие в семейството и да кажат хората: „Да, ще се оженим, ще имам първо, второ и повече деца“. Ако има несигурност, ако има криза, ако има мизерия, ако има безработица, ако има недоплатени чиновнически заплати, ако въобще екзистенц-минимумът за съществуване е под всякаква възможност, тогава, безспорно, естествено и логично, всички хора се стъпват назад. И кой остава на предна линия? На предна линия остава простата маса, която не разсъждава, която остава природния нагон да свърши своето, който природен нагон е сляп и не се интересува има или няма, него го интересува да се раждат поколения. И по силата на естествения подбор ще остане да живее онова, което може да преодолее. И ние виждаме в крайните квартали на градовете, у циганите, хамалите, пристанниците работници, а в селата у тия, които са в излизните на обществото, които имат много нужди, много грижи — там са децата. Колкото отишав по към центъра на града, към благоустроените квартали, към така наречените „сити“ на големите градове, там имаш или семейства без деца, или семейства с едно вълче-единиче, както му казват.

Следователно, другарки и другари, този мироглед ние искаме да го ударим, да другие по този път и паралелно с този закон да се създават още редица закони, които да бъдат една предпоставка, която семейството да чувства зад гърба си, за да може то да върви по своя естествен път.

Прочее, грижата за майчинството е една грижа, която трябва да се простре още от малолетното на децата, още от пубертетната възраст, още оттогава, когато се оформява женственото в жената и мъжкото в мъжа. Успеем ли да направим това, ние ще премахнем маса последици, които създават много пакостни резултати.

По-натък, в училищата, в средношколските учебни заведения може, следва и трябва да се въведат специални предмети, които да разглеждат именно тези проблеми, които природата поставя, за така наречения природосъобразен живот в семейството. Колкото повече се откъсваме от онези фалшиви, перверзни, онези пакостни влияния, които са навлезли в нашата страна с хубав народен бит, толкова повече ние ще имаме здраво семейство, което ще бъде основата и на едно здраво общество, и на една здрава политика на днешното правителство.

И затова аз апелирам към уважаемия министър на народното здраве, това, което е създадено и което е различно само по себе си, сам той да схване, че то трябва да се координира в паралел с Министерството на социалната политика, Министерството на вътрешните работи и Министерството на народната просвета, защото проблемата за семейството въобще е една проблема, която е в основата за повдигането на бита и за културното и материалното издигане на всяко народонаселение. Нямаме ли подрастващи поколения, нямаме ли ние красота на живота, другарки и другари, животът ще заприлича на едно благо, което позеленява. Имаме ли изобилие от деца, те ще бъдат онези поточета, чрез които ще изтича благодатта, и от зелено то ще стане бистро езеро, в което всеки би желал да се огледа.

С тия няколко думи, като намирам за крайно подходящ и навременен внесен законпроект за защита на майчинството и детството, заедно с закона за борба с проституцията, заедно с други закони, които съществуват, и с други законоположения, които трябва да дойдат в паралел с тия закони, за да се образува едно общо въздействие върху обществото, аз трябва да заявя тук пред почитаемото Събрание, че в нашия обществен живот е създадена една организация в лицето на Съюза на многодетните, която също така редица години е гледана с недоверие, с известна насмешка, с известна ирония, защото многодетството за някои висши среди е нещо като невежество, като простотия. — Където има много челяд, там има, казват, простотия.

Обаче Съюзът на многодетните няма за задача да упреква семействата с малко деца и дори бездетните семейства. Той има за задача да се бори за създаване на условия за изместване мирогледа върху семейството. Той иска, бащата и майката, детето, момчето и момичето, които растат, да знаят, че е естествено тяхното облизване на полова почва, но че това облизване не трябва да бъде по силата на известни меркантилни отношения, на известна сметка или търговия в брачните отношения, а трябва да бъде на чисто идеална основа, на едно стремление за съдружие, за борба в живота и за създаване на поколение.

Създадем ли, другарки и другари, здрави семейства по градовете и селата, където ще бликнат радости и смеещи се деца, ние ще създадем най-важната циментова основа в реформената дейност на Отечествения фронт и действително след година, две, три, пет, десет българската общественост ще почувства, че влиза един нов поток, че се е отпочнала една нова реформена дейност, че се създава един нов тип политически човек. И семейство, и училище, и възпитание, и всички други настройки в обществения живот са се нагодили там съобразно с материалната основа, създадена от Отечествения фронт.

Прочее, декларирам от името на парламентарната група на Работническата социалдемократическа партия, че ние единдушно и с удоволствие ще гласуваме предложенния законпроект. (Ръкоплескания)

Председателствам Петър Попзлатев: Има думата народната представителка г-жа Екатерина Николова.

Екатерина Николова (зв): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Аз ще бъда по-кратка и по-конкретна.

Нашата парламентарна група разгледа предложенния законпроект за здравна защита на майчинството и детството и на-

мира, че законпроектът е не само навременен, но и дава и с малко закъснение, тъй като досега жената имаше само формално своите права, а фактически тя не чувствуваше равноправие, дадено ѝ от отечественофронтовското правителство. Тази голяма социална реформа е в програмата на Отечествения фронт, и именно нашата власт трябва да направи всичко възможно, за да почувствува жената най-осезателно грижите на нашето управление, защото досега тя носеше само отговорности без права. И нека не само да гласуваме този законпроект, а да го превърнем в най-скоро време в реалност.

Г-да народни представители! До 9 септември жената не вземаше участие в създаването на законите и затова ще видите, че в който закон не се защитава нейните права. И ето сега се отдава случай на отечественофронтовските народни представители да покажат на дело, че те чувствуват жената равноправна на себе си и ѝ дават заслуженото място в строителството на нова България.

Г-да народни представители! Аз нямам за цел да ви убеждавам в това, какво е значението на жената в нашия обществен живот, но искам да ви припомня някои от условията, при които живее, работи и отглежда децата нашата българка.

Ние сме събрани тук от всички краища на България и всеки знае неудобствата, с които трябва да се справи жената. За нейната просвета никой досега не е работил и тя си остава с ония разбирания и навици, които ѝ са завещани от прабабите ѝ. Ние ще видите, че при идването на бял свят на новия живот, рожката отива в обора и там в сламата се освобождава от бременност, като при отделянето на плода от майката се пила с мръсни ръце и рждялсал сърп, за да бъде новороденото добър жетвар и още много подобни суеверия, които излагат живота и на двамата на голяма опасност било от смърт, било от някоя зараза, която не би могла да се отстрани цял живот. Една от причините за това е може би и туй, че по селата живеят повечето в една стая и рожката няма условия за освобождаването си от бременност на друго място.

Но не е само това. След раждането детето се оставя в тази единствена стая, където дима разваления въздух на 8—10-членното семейство, а нощно време — изпаренията на мокрите навуша, оставени край огнището да съхнат.

Това е, г-да, нашата действителност, и построяването на рожки и детски домове по селата трябва да стане час по-скоро.

Г-да народни представители! Не е по-розово положението на нашата умствена и физическа работничка. И тя е изложена на ред неудобства, които не ѝ дават възможност да се чувства като равен член на това общество с всички останали. И днес във времето, когато всички говорим за социална справедливост, мероприятията, които се предвиждат в законпроекта, са повече от похвални.

Г-да народни представители! Не са плачевни само условията при раждането и отглеждането на пеленачето. Още по-лошо е тяхното отглеждане и възпитание в предучилищната им възраст. Децата, чиято душа е бяла попивателна, са оставени в тая ранна възраст в ръцете на някоя куца баба, за да се грижи през времето, когато майката е на работа било в полето или фабриката, било в учреждението. Не са малко случаите на удавяне в герани, изгаряне, ухапване от свине, кучета, влечуги и др. Значи, необходимостта от детски домове е голяма. Там детето ще бъде под прякото наблюдение на подготвени за целта лица, и родителите ще могат спокойно да се отдадат на своята работа и да бъдат полезни на стопанския фронт. Защото социалната структура е такава, че трябва всички да работим, за да изградим мощна България.

Г-да народни представители! Веднага след 9 септември, в желанието си да създадем колкото се може по-добри условия на жената да работи и отглежда своите деца, ние открихме много детски домове и градини, които обаче не дадоха много задоволителни резултати, защото нямаше специални помещения и хора, подготвени за тая цел. И аз вярвам, че със създаването на този закон ще се премахнат всички тия аномалии и нашата жена ще може спокойно да се отдаде на обществена работа, защото жената на стопанския фронт, в изпясъци на войната и в изборите доказа, че се е осъзнала политически и че равноправие, което си извоюва, заслужено ѝ се призна, само че е необходимо да ѝ създадем условия за работа.

Г-да народни представители! Ние, жените, сме доволни, че в чл. 12 от закона за новата конституция се споменава изрично за правата на жената. Защото тя поради своето майчинство е по-слаба и с този закон нейното положение фактически ще се подобри.

Даваните, които ни дава Министерството на народното здраве за смъртността и раждаемостта, са действително застрашителни. Ние трябва сериозно да се замислим по този въпрос и поощрим раждаемостта. А как ще стане това? Като гарантираме храната, облеклото и възпитанието на новороденото, а също така и с даване известни привилегии на многодетните майки, като безплатно пътуване, безплатни бани, курорти и пр.

Г-да народни представители! В чл. 26 на законпроекта са посочени основните задачи на лекарите в училищата. Но лека не забравяме, че в миналото училищните лекари бяха най-млазите и неопитни такива. А крехкият организъм на подрастващото поколение трябва да се повери във веши ръце. И затова аз моля, в комисията да се направи, щото тия места да се дават на лекари специалисти по детски болести, или да се открият някакви курсове, където лекарите ще добият по-специална подготовка, за да могат да изпълнят добросъвестно, която им се предоставя, защото здраво и силно подрастващо поколение е гаранция за здрава България.

Също така чл. 29 от законпроекта е много важен, защото създава условия на по-добър род заведения използват за прилагане малките деца, за да използват ниско платения им труд, а възпитанието им оттам е такава, че те стават вредни за обществото.

По чл. 8 от законпроекта общината се задължава по бюджет да предвижда по 3% за рожки и детски домове. Ако се направят една груба сметка, ние ще констатираме, че така отделените суми от 3% за този фонд, при положение, че една община има 5 000 000 лв. годишно, ще се съберат 150 000 лв. И аз си задавам въпроса: колк-

ко години ще трябва да чака нашата родилка, за да се промени обстановката на раждане досега, даже да се предположи, че този фонд ще служи само за озавеждане и поддръжка на една стая с четири до осем легла в здравната съвещателна станция или за някое специално помещение от общината за родилни? Така че тази сума, определена в бюджета, от 3%, е крайно малка. Ето защо аз моля, в комисията да се намерят и други източници, като например една трета от доходите на всички общински и чърковни имоти се превърнат към този фонд, а също така и държавата, респ. Министерството на народното здраве да помага най-малко с 13 всячки начинания, предприети от общината по този закон. Дирекцията на обществените осигуровки също може да подпомага общините за изграждането и озавеждането на такива родилни домове.

Парламентарната група на Народния съюз „Бъзев“ ще гласува по принцип предложението законопроект, с молба, в комисията да се направят предложените малки изменения. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народната представителка г-жа Цветана Керанова.

Цветана Керанова (к): (От трибуната. Посрещната с ръкоплескания) Г-жи и г-да народни представители! Вземам думата по един законопроект, който на пръв поглед може да се преценява от някоя като второстепенен, като по-маловажен. Аз смея предварително да заявя, че от гласуването на този закон и неговото пълно и правилно прилагане ще зависи до голяма степен бъдещото развитие на нашата страна в културно, стопанско и международно отношение. И особено искам да привлека вниманието на колегите народни представительки, които като жени и майки са изпитали върху собствения си гръб грижите на реакционните и профашистки правителства, за майките работнички, майките селянски, служачки и други.

Внесеният законопроект от другаря министър на народното здраве д-р Рачо Ангелов за здравна защита на майчинството и детството, който днес ние има да разглеждаме, е един от големите и основни законопроекти на отечественофронтовското правителство. За пръв път у нас се въвежда такава широка защита за здравето и озавеждането на най-голямото съкровище на нашата държава, за защита животворната сила на нашата страна, за защита на нашите деца. Въвежда се законопроект за защита на тези, от които ние ще чакаме, и не само ще чакаме, а ще искаме да градят новата благоденствувача свободна република България. (Ръкоплескания)

Този законопроект е от първостепенно значение и затова, защото в него за пръв път се третира въпросът за защита и за специални грижи от страна на държавата за здравето на нашите майки. Няма да преувелича, ако кажа, че малцина са малките народи, като нация, които биха се похвалили с достойни майки и майки-героини, като нашите — българските майки. Благодарение на това, че нашите майки са обичали свободата и независимостта и кръвно са мразили чуждото иго, на тази тяхна омраза към робство и потисничество до голяма степен българският народ дължи запазването на родния, на майчиния език през петвековното турско робство. Тези наши героизъм и безстрашие са вдъхновявали нашите възрожденци-борци за освобождението ни от турско робство. Тези майки ни откърмеха и отгледаха ненадминатия Ботев, легендарния Левски, републиканеца Стамболийски и най-големия борец против фашизма, основателя на Отечественния фронт, нашия любим учител и вожд д-р. Георги Димитров. (Ръкоплескания)

Майките бяха най-големите закрилници и помагачи на нашите партизани в борбата им против фашисткото робство. Те скришно отгледаха от зальха на неврстните си деца, за да подкрепят борците за по-скорошното сриване на черното фашистко робство.

При това известно е на всички ни трудолюбие на българските жени и майки. Знаем, че те винаги са участвували в производството, както в селското стопанство, така също и в занаятчийските работилници и фабриките. И трябва да подчертаем, че те не само са участвували, а всякога са полагали не само равен труд, а често пъти много по-голям и тежък от този на мъжете. И почти винаги жените-работнички са били третирани много по-зле от работничките мъже и като награда на този труд заплатите им не рядко са бивали само на половина от тези на другарите-мъже. А знае се, че и в много случаи и тези работещи жени с такива низки заплати са издържали сами семействата си.

Не по-радостен е бил животът и на техните сестри от село — селянките. При примитивното обработване на земята и при тези дребни селски стопанства току-речи, както казва народът, селянката е заета в работа от люлката чак до гроба.

Йордан Пекарев (з): Много правилно.

Цветана Керанова (к): За работата на селянката няма определено време, няма определени часове. Тя работи от тъмно до тъмно. На нейните плещи и ръце лежат цялата домакинска работа, добитъкът, птиците, дворот, градината, и, ако остане време, да надзърне и при децата за малко, за да бяга отново към нивата. И при този непосилен труд и работничката, и трудящата се селянка са живеели в най-нехигиенични жилища, при най-оскъдна храна и облекло. При тези условия работничките и селянките са раждали и отглеждали своите деца и са давали най-много човешки жертви.

В миналото България се славеше като една страна, в които се раждат най-много деца. На все по-влошаващите се условия на живот и условията, при които майките са износвали своята бременност, на нехигиеничните условия при раждането и отглеждането, на непросветеността, в която е тънеда голямата част от жените, на просветната политика, която са водили тогавашните правителства — народът да се държи по-далеч от просветата — и на престъпното нехайство от страна на правителствата към здравеупа-

зването на майката и отглеждането на детето се дължи ежегодното спадане на раждаемостта у нас.

Позволете ми, г-жи и г-да народни представители, да ви приведа само няколко цифри за илюстрация за спадането на раждаемостта у нас.

Според данните на Дирекцията на статистиката през 1915 г. на 1000 жители в България са се раждали 40 деца; през 1925 г. на 1000 жители вече раждаемостта става 36 деца; през 1931 г. става 29 на 1000; през 1944 г. остават само 21 деца на 1000, или кръгло понижение на раждаемостта в България с 50%, и то само за 30 години.

През този период акушерската помощ, давана на родилките, е стояла на най-низкото стъпало, за да не кажем, че никак не се е чувствувала. По сведения на Министерството на народното здраве, даже през последните години от 1931 г. насам, на 1000 родилки от селата акушерска помощ са получавали средно годишно само 81 родилки. Оттук може да съдите, че това са били онези майки, които с единия крак са били в гроба, а 919-те от 1000 са оставали да раждат с помощта на простите баби, на нивата, в мазатата, или където се случи.

Не само това. Повечето от тези същите майки, от които едва 81 се ползват от акушерска помощ, са работили до последния ден преди раждането и още на третия ден след раждането, по силата на това, че трябва коравото парче хляб, те са отивали отново да работят. А в това време у нас съществуваше закон за безплатна медицинска помощ на родилките, но този закон си остава само написан по книгите.

През 1941 г. акушерското обслужване се е покачило от 81 на 210. Едва 210 родилки жени са се ползвали с акушерско обслужване.

Но не е безинтересно да ви съобща колко родилки са ходили пък в родилните домове в болниците. На 1000 жени родилки в селата 27 са постъпвали в родилни домове и частни клинички, а 983 са оставали без всякаква грижа, на произвола на съдбата.

Йордан Пекарев (з): И то когато видят зор, тогава отиват.

Цветана Керанова (к): И едва в 1943 г. процентът на ражданията в родилните домове и в клиниките се покачва — на 1.000 родилки 31 средно в България отиват в клинички и в болници.

Но друго не може да чакаме, не може и да бъде, шом като от освобождението на България до 9 септември 1944 г. правителствата, които са ни управлявали, са отделяли държавни средства само за 24 родилни домове с всичко 167 легла за родилки. Когато в България от 170.000 до 182.000 деца са раждани на година, правителствата са отделяли средства само за 167 легла за родилки. И тези 167 легла са били само в градовете. А в 33 едес — тиска България имаме кръгло 6.100 села и махали. В тези 6.100 села и махали не е имало нито един родилен дом, нито едно легло за родилки.

Йордан Пекарев (з): Срамно.

Цветана Керанова (к): От общото количество раждания преди 9 септември 1944 г. в клиниката са били 7%.

Родилните домове, които са съществували, със 167 легла, по това време са били зле озавеждени, с недостатъчен подготвен медицински персонал. Заради това процентът на умираанията на майките във връзка с бременността, раждането и послеродилния период е бил много висок. Според сведения на Министерството на народното здраве само от родилна треска на 10.000 родилки са умирали 54, или около 1000 здрави майки са умирали на годината само от инфекция.

Независимо от това, че раждаемостта намалява, детската смъртност е била доста висока. По сведения на Дирекцията на статистиката за периода от 1926 г. до 1935 г. са измирили до края на първата година на 1000 деца 147, или общо годишно са измирили по 25.000 деца, докато навършат еднагодишна възраст. Тоя прекомерно висок коефициент на умираанията имат много страни в света в най-ново време. Най-висока цифра на умираанията е 130 на 1000, а в България е 147 през времето преди 9 септември.

Ефрем Митев (с): Колкото половин град.

Цветана Керанова (к): Причините за тази висока смъртност са налице. Първо, тези деца са носени в утробата на майки, изтощени от непосилен труд в работилниците, фабриките, полето и др., работили при дълъг работен ден в задушните помещения на фабриките и работилниците, без слънце и въздух, при оскъдна храна, без всякакви акушерски и лекарски съвети и без почивка за майката до последния ден на бременността и без всякаква здравна просвета. Да прибавим към това, как става раждането при нехигиенична и нездравна обстановка, и принудата, майката без почивка да се връща отново на работа. Така тези деца се отглеждат при голяма сиромашия и от ранно детство се възпитават на улицата. Такива деца са със слаба жизнена устойчивост и са най-лесната плячка на всички болести. Като прибавим към това липсата на всякаква лекарска грижа, на всякаква защита и закрила от страна на държавата, картината е ясна.

До 9 септември 1944 г. в страната не е имало нито един държавен детски ясли. Раждани са 170.000 деца, а държавата не е отделяла средства поне в едно населено място да има ясли, където майката, която работи, да остави детето си. През това време имаше няколко ясли, отворени по частна инициатива. В тях се прибираха само изоставени деца или кръгли сирачета. Но за децата на българската майка-работничка и селянка, заети от тъмно до тъмно в производството, държавата не е полагала никакви грижи.

При това до 9 септември държавата не е отделяла средства за детски домове. Детските домове са откриваха по частна инициатива.

тива при общините и училищата, но държавата малко грижи полагаше. Най-важното е, че когато в България ежегодно са умирали 25.000 деца до една-годишна възраст, не е имало нито една държавна болница за деца. Само при Университетската клиника е имало 24 легла за кърмачета — само за 24 деца, при 170—180 хиляди деца, раждани годишно, и при 25.000 средно годишно умиралия.

Всичко в страната ни, която се слави с голямата си смъртност от туберкулоза, която заема едно от първите места по смъртност от туберкулоза, преди 9 септември е имало 490 легла за болни от туберкулоза.

Не е само това. Всичко в страната е имало една единствена здравна служба при Министерството на народното просвещение, и то само за гимназиалните ученици. Големите гимназии са имали училищни лекари, а повече от 1.000.000 деца в основните училища и извънучилищната младеж са били изоставени без всякакви лекарски грижи.

Преди 9 септември реакционните правителства имаха Дирекция на народното здраве, имаше и закон за даване безплатна медицинска помощ, но тя си оставаше на книга написана. Давал се е, колкото да се хвърли прах в очите на народа, колкото да се оправдае съществуващата дирекция.

Деветосептемврийското въстание сложи край на това престъпно отношение към здравето на майките и децата. При тежките условия на отечествената война, на борбата с злостните вътрешни врагове — предателската опозиция на петковци, лудчевци, вастуховци, кръстевци и др. — при тежкото положение на стопанството и на финансите на страната, при страховитата миналогодишна суша, която едва изживявахме, народното правителство на Отечествения фронт, вярно на своите обещания, дадени пред народа, тръгна по пътя на едно цялостно здравно обслужване на народа. Взеха се мерки за откриване на родилни домове, на детски ясли, на детски домове, детски болници, здравно-съветателни станции и разни други детски учреждения.

Позволете ми, г-жи и г-да народни представители, да направя едно малко сравнение за това, какво е било преди 9 септември и какво направя правителството след 9 септември.

Както казахме, преди 9 септември е имало всичко 19 родилни домове със 167 легла. Всички тези домове са били в градовете. В България има кръгло 6.100 села и махали, в които не е имало нито един родилен дом, нито едно легло за родилки. Тук ще оставим цифрите да говорят какви са били грижите на реакционните и профашистки правителства за нашите майки и деца и специално за грижите им към селянката-майка и нейните деца.

За година и половина при народната власт ние имаме в градовете 44 родилни домове с 450 легла. В селата, където нямаше нито едно легло, имаме открити 104 родилни домове с 494 легла с акушерско обслужване.

Ще направя едно сравнение за акушерското обслужване. През 1931 г. в селата са били обслужвани от акушерки 8% от родилките, през 1940 г. — 9%, през 1941 г. — 21%, през 1942 г. — 20%, през 1943 г. — 22,66%. Значно е обслужването в градовете през 1941 г. са били обслужвани всички 33% от родилките, през 1942 г. — 35%, през 1943 г. — 36%, а в първото тримесечие на 1946 г. са били обслужвани 45% от родилките.

Акушерските участъци след 9 септември веднага бяха увеличени с 300. Нашият другар министър е готов да открие още много, но ни липсват още акушерки и лекари.

Детските отделения от 3 преди 9 септември с 82 легла са нарастнали на 14 с 292 легла.

До 9 септември в България нямаше специална детска болница. Днес имаме вече открита болница за деца с 60 легла.

Преди 9 септември нямаше нито една държавна детска ясла. Съществуваха, както ви казах, открити такива по частна инициатива. За откриване на детски ясли за деца на майки, заети в промишлеността и административната от селата и градовете, държавата не полагаше никакви грижи. Бившите правителства чувствубаха голяма нужда от затвори и за тях отпуснаха големи суми стъпка модерни затвори. За пръв път от съществуването на България, тази година Министерството на народното здраве отвори в селата 10 сезонни ясли и в градовете 6 сезонни детски ясли.

Преди е имало детски домове с 82 места. Днес само под грижите на Министерството на народното здраве, по непълни данни, има 140 детски домове за 4.500 деца. Освен това тази година има открити около 2.400 летни детски домове по селата. Откриха се и стотици детовища, лагери, почивни станции. За пръв път в България се изпращат селянки и селяни в почивни станции. За пръв път в България при отечественофронттовското правителство нашите майки и жени-селянки получават народни пенсии. При изграждането на тях месоопиятия жените и майките имат своя дял. Организиранни в своите дружества и профгрупи, те се включиха активно в обществено-стопанския живот на страната с нестихващ ентузиазъм и с всеотдайност, работят за отечественофронттовска България. Няма детски или родилен дом или почивна станция, където тяхната помощ да не е почувствуваща. Те сами със собствени сили строят родилни домове, организират и отварят детски ясли и домове.

Трябва да признаем, че всичко, каквото имаме досега, е само едно хубаво начало. Това са първите наченки. Но основите са много здрави. Те се хвърлят от целия български народ от села и градове. А това е най-голямата гаранция, че добното начало ще се развие в прекрасни дела. Въпреки че цели 20 години бяхме потискани от фашистките правителства, ние все пак не сме на едно от последните стъпала. А с това, което правим сега, ще отидем още по-напред. От 9 септември насам ние все пак сме направяли голяма крачка напред и можем да се похвалим, че с грижите си за децата, за детските домове, за родилните домове, за здравеопазването сме настигнали и големи страни. Има големи демокра-

тични страни, които не полагат никакви грижи за своите деца и според техните статистики, почти на 10 деца едното остава на прозвота на съдбата.

Целият свят има за пример само една страна. Тя може да служи за пример и на нас. Това е Съветският съюз и неговите народи, където се полагат най-големи грижи за децата и за здравеопазването на народа, затуй защото само при здрав народ, при културен народ, при научен народ има напредък. И ето нă, само през 1946 г. в Съветския съюз за закрила на майчинството и детството са отделени 3 милиарда рубли; само за подпомагане на бременни жени, за пеленки за децата и пр. са отделени 292 милиона рубли. Само в една част от Съветския съюз сега са открити 23.943 детски градини с 1.112.800 деца. Това е една огромна цифра, за която не можем да имаме представа. И как може да имаме представа, когато само преди две години в България държавата не е имала нито един детски дом, нито една болница, нито един родилен дом. Там, в Съветския съюз, във всеки град, във всеки район, във всеки квартал има специално помещение за децата — детски дом.

Привършвам. С предложения законопроект Министерството на народното здраве цели, от една страна, да затвърди постигнатите придобивки, а от друга — да се сложи плановост и система в изграждането на бъдещото цялостно и разширено здравеопазване на майката и детето.

Заявявам от името на парламентарната група на Работническата партия (комунисти), че ние ще гласуваме законопроекта и се надяваме, че ако той бъде приложен в неговата цялост и пълнота, в най-скоро време ще се радваме на реализирането програмата на Отечествения фронт. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат на първо четене законопроекта за здравна защита на майчинството и детството, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следната точка от дневния ред е:

Първо четене на законопроекта за допълнение на наредбата-закон за амнистия от 8 септември 1944 г.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за допълнение наредбата-закон за амнистия от 8 септември 1944 г.

Г-да народни представители! Антифашистите-четници, в своята дейност, за да саботират фашистката власт и за да си набавят необходимите средства за провеждане тяхната борба за народовластие, понякога нападаха пощи, банки и пр. и убиваха полицейски органи, които влизаха в престрелки с тях, и пр.

За тази им дейност те биваха осъждани по закона за защита на държавата да заплатат освен глоби още и граждански обезщетения както за нанесените от тях щети, така също и за щетите, нанесени в един предшествувал период от 3 години, чрез неоткрити престъпления, извършени от други лица, съгласно чл. 17 от закона за защита на държавата, във връзка с чл. 10 от закона за ограничение кражбите, грабежите, убийствата и пр.

За тези присъдени обезщетения биваха разпродавани на безценна имотите им.

Съгласно казания чл. 2-а се обезсилват само продажбите за събиране на глобите, но не и за присъдените граждански обезщетения.

Това е несправедливо, защото всички суми, които антифашистите-четници са вземали при нападенията на банки, пощи и пр. не са били за частни нужди, а за нуждите на самото четническо движение, т. е. за нелегалната борба на борците срещу фашизма и за народовластие.

Не бива тези борци, сложили костите си в борбата за народна власт и демокрация, да платят гражданските искиове по повод на тяхната освободителна борба със свои средства, още повече, че тия граждански искиове не са само за щети, нанесени от тях, но и за щети, нанесени от трети лица.

Ето защо ще бъде акт на справедливост, ако се обезсилят подобните продажби на имотите им, извършени за събиране на присъдени граждански искиове.

Гр. София, 5 юни 1946 г.

Министър на правосъдието: **Л. Коларов**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за допълнение на наредбата-закон за амнистия от 8 септември 1944 г.

Параграф единствен. Във второто изречение на алинея първа към чл. 2, след думите: „изплатените глоби“ се прибавят думите: „и обезщетения“, а в алинея първа на чл. 2-а след думата: „държавата“ се прибавят думите: „и за събиране на присъдени обезщетения за вреди и загуби, причинени от деяние по същия закон, както и за съдебните и деловодни разноски“.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител Пенчо Шейтанов.

Пенчо Шейтанов (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Известно е, че след 9 юни 1923 г. се отнеха политическите права и свободи на българските граждани, разтървиха се всички демократически и прогресивни общественно-политически организации и се започна бясно преследване и унищожение на всички прогресивно. Бяха убити зверски великият водач на Българския народен земеделски съюз и голям държавник Александър Стамболийски и множество други водачи на Земеделския съюз и Работ-

ническата партия. Маса идейници на Земеделския съюз и Работническата партия бяха измъчвани нощем из домовете им, арестувани, жестоко измъчвани из участъците, избивани или изгаряни. Тежък, черен режим се разтла над цялата ни страна.

На това кърваво и безпощадно настаняване на фашизма у нас народът отговори на места с въоръжено въстание, но то биде с голяма жестокост потушено. Зацари навсякъде и повсеместно насието. Ударните команди сноуха из цялата страна, като из завоваха чужда територия. Изплашени, някои превиха врат и наведоха глави; мнозинството започна една няма и пасивна съпротива; а други, по-буйни и смели, кито не можеха да понесат безправнето и влажновени от народнически идеи, уловиха шумата и почнаха неравна, открита нелегална борба срещу установяващия се у нас фашизъм.

Те бяха първите нелегални четници, първите партизани, които поведоха една безпримерно смела борба срещу фашизма. Те се справиха с най-злостните и жестоки негови представители, пратиха да се опомнят, поддържаха борческия дух на населението и външно представяха България в нейния истински борчески лик, непримирена с режима си. Те, както и партизаните от последните години, в своята неравна борба срещу реакцията проявиха чудеса от безпримерна храброст и смелост. Много от тези героични борци, както и от всички тези, които се надигаха срещу реакцията, сложиха костите си в тая борба; други бяха осъдени по закона за защита на държавата на смърт или дългогодишен строг тъмничен затвор; а всички или почти всички — да заплатат големи глоби и граждански искиове за нанесените не само от тях в борбата им срещу фашизма щети на държавата и на частни и служебни лица, но също така и за нанесените щети от обикновените престъпници в един предшествуващ период от три години чрез неоткритите престъпления, съгласно чл. 17 от закона за защита на държавата във връзка с чл. 10 от закона за ограничение на кражбите, грабежите, убийствата и пр. В последствие за събиране на така присъдените глоби и граждански искиове им бяха продадени на публична продажба имотите на безценница.

По тоя начин тези идеалисти-борци заплатиха своя героизъм, своята борба за правда и свобода, за народна власт и демокрация, не само със своите лишения и страдания, дългогодишен строг затвор, а не малко и със своя живот, но също така и със своето имущество. Но ако на тези героични мъченици признателна демократична отечественофронтовска България не може да направи да забравят те страданията, лишенията и затвора или да върне живота на загиналите, тя може да им върне ограбеното имущество, като анулира всички публични продажби на имотите им. Навистина наредбата-закон за амнистия от 8 септември 1944 г. анулира публичните продажби на имотите им, но само тези, извършени за събиране на присъдените глоби, а не и тези, извършени за събиране на присъдените граждански искиове и съдебни разноски, и затова тая наредба-закон за амнистия само частично поправя неправдата.

С предлагания законопроект се цели да се поправят цялата неправда, като се анулират публичните продажби, извършени не само за събиране на присъдените глоби, но също така и за събиране на присъдените граждански искиове и съдебни разноски.

С гласуването от отечественофронтовския Парламент на тоя законопроект той не само ще отдаде заслужена почта на героичните мъченици, които посветиха целия си живот в служба на народа срещу тиранята, но ще извърши и един акт на правда, защото не е справедливо разноските на епичните борби срещу фашизма в последните две десетилетия да бъдат понесени само от тези борци-мъченици. Те се бориха не за себе си, а за народа — за народна правда и свобода, и затова разноските на тяхната борба ще трябва да бъдат понесени от целия народ. На тях стигат лишенията и страданията, които бяха принудени да изпитат, а за не малко и животът, който те дадоха в борбата. Още повече като се има пред вид, както вече се помена, че имотите им се пролазиха на безценница не само за причинените от тях в борбата им срещу фашизма щети, но още и за причинените щети от обикновените престъпници, за един предшествуващ период от три години, чрез неоткритите престъпления съгласно чл. 17 от закона за защита на държавата във връзка с чл. 10 от закона за ограничение на кражбите, грабежите, убийствата, тежките телесни наранявания и пр.

Отечественофронтовската народна власт не може да бъде по-ловинчата, особено когато се отнася за поправяне на неправдата към онези, които най-много се бориха за премахване на стопанския и политическия гнет в нашата страна и за победата на работните стачковия.

Неправдата трябва да бъде изцяло поправена. С одобрението и гласуването на разглеждания законопроект ще се постигне именно тая цел. Ето защо парламентарната група на Българския народен земеделски съюз одобрява този законопроект и ще гласува за него. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които присмат на първо четене законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към следващата точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за допълнение на чл. 8 от закона за конфискуване на придобити чрез спекула и по незаконен начин имоти.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете)

„МОТИВИ

Към законопроекта за допълнение на чл. 8 от закона за конфискуване на придобити чрез спекула и по незаконен начин имоти

Г-да народни представители! Според чл. 8, алинея втора, от закона за конфискуване на придобити чрез спекула и по незаконен

начин имоти, подсъдността на делата, образувани по този закон, се определя според местожителството на заподозряното лице или седалището му, ако то е юридическо лице. Има случаи обаче, когато някои от лицата, попадащи под разпоредбите на този закон, са променили след 9 септември 1944 г. местожителствата си; в тези случаи делата и срещу тия лица би следвало да се водят в новите им местожителства, тогава когато тяхната дейност, в резултат на която се явява забогатяването, е упражнявана на друго място. За тези случаи целесъобразно е делата да се разглеждат от съдилищата по предишното местожителство на заподозрените. Предлагащата забележка цели да даде тази възможност.

Като излагам горното, моля, г-да народни представители, да приемете и гласувате настоящия законопроект.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на правосъдието: Л. Коларов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за допълнение на чл. 8 от закона за конфискуване на придобити чрез спекула и по незаконен начин имоти

Параграф единствен. Към алинея втора на чл. 8 се прибавя следната:

Забележка. Ако заподозряното лице е променило местожителството или седалището си след 9 септември 1944 г., подсъдността се определя според местожителството или седалището на лицето преди тази дата.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които присмат на първо четене законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Георги Колев (з): (Ръкоплеска)

Д-р Георги Славчев (з): Да мише законопроектът, по спешност, в на второ четене.

Министър Любен Коларов: Нека отиде в комисията.

Председателстващ Петър Попзлатев: Минаваме към следващата точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за допълнение на членове 301 и 668 от закона за задълженията и договорите.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за допълнение на членове 301 и 668 от закона за задълженията и договорите

Г-да народни представители! Чл. 301 от закона за задълженията и договорите допуска изкупуването на полски имущества по съседство, независимо от това дали купувачът притежава друг имот, освен купения. Тая разпоредба на закона се явява очевидно несправедлива за случаите, при които купувачът не притежава никакъв друг имот или пък притежава имот по-малък от предвидения в закона за ТПС минимален размер на средния тип частно трудово земеделско стопанство и е една постоянна пречка за безимотните или малкоимотните да купят земя за издръжка на семейството си, понеже във всички почти случаи съседите изкупуват купената от таква лица земя.

Оправдано е, казаната разпоредба на закона да не се прилага за случаите, при които купувачът е безимотен или малкоимотен. Това се постига с предложения законопроект.

Като излагам това, моля, г-да народни представители, да обсъдите предложения законопроект и, ако го одобрите, да го приемете и гласувате.

Гр. София, 5 юли 1946 г.

Министър на правосъдието: Л. Коларов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за допълнение на членове 301 и 668 от закона за задълженията и договорите

§ 1. В края на алинея втора на чл. 301 точката се заличава и се прибавят следните думи: „или когато той не притежава имоти повече от средния тип частно трудово земеделско стопанство“.

§ 2. Към чл. 668 се прибавя следната нова алинея:

„Постановените, въпреки разпоредбата на алинея втора от чл. 301, съдебни решения, които не са изпълнени до влизането в сила на допълнението на същата алинея, се считат обезсилени в частта, с която е допуснато изкупуването.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които присмат законопроекта на първо четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателстващ Петър Попзлатев: Минаваме към следната точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на наказателния закон, на закона за користните престъпления и на закона за наказателното съдопроизводство.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на наказателния закон, на закона за користните престъпления по служба и на закона за наказателното съдопроизводство

Г-да народни представители! В борбата срещу корупцията и злоупотребенията, които, особено в периоди след войните, вземат по-големи размери, налага се да се вземат по-строги мерки, за да се ограничи и премахне това социално зло.

Това се постига чрез увеличението на санкциите по някои от сега съществуващите наказателни състави и чрез създаването на нови наказателни състави; при това предвижда се делата за тия престъпления да се разглеждат с по-голяма бързина — по реда на глава II, книга VI, от закона за наказателното съдопроизводство.

Като излагам горното, моля, г-да народни представители, да обсъдите предложения законопроект и, ако сте съгласни с него, да го приемете и гласувате.

Гр. София, 24 юни 1946 г.

Министър на правосъдието: Л. Коларов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на наказателния закон, на закона за користните престъпления по служба и на закона за наказателното съдопроизводство

I. По наказателния закон

§ 1. След чл. 315 се прибавя следният нов:

„Чл. 315а. Който открадне държавни или общински вещи или вещи, принадлежащи на държавно-автономно учреждение или предприятие или на предприятията с участие на държавата или общините, на кооперативни сдружения или на сдружения с нестопанска цел, или на фондация, се наказва със строг тъмничен затвор.

Ако кражбата е извършена от орган на властта, който се е възползвал от своето служебно положение, наказанието е строг тъмничен затвор не по-малко от пет години.“

§ 2. След член 381 се прибавя следният нов:

„Чл. 381а. Служители в държавни, държавно-автономни или общински учреждения или предприятия, в предприятия с участие на държавата или общините, военнослужащи, както и служители в сдружения с нестопанска цел или фондация, които не положат достатъчно грижи за управлението, стопанисването и запазването на имуществото, което им е поверено, и от това последва повреда, унищожение или разпиляване на това имущество, се наказват със строг тъмничен затвор.“

§ 3. В член 382 числото „381“ се заменя с числата „381 и 381а“.

II. По закона за користните престъпления по служба

§ 4. Чл. 1, т. 3, се изменя така: „По чл. 428, алинея първа — със строг тъмничен затвор не по-малко от 5 години, ако дарът или възнаграждението надминава 10.000 лв.“

§ 5. Член 1, т. 4, се изменя така: „По член 428, алинея втора, със строг тъмничен затвор не по-малко от десет години, ако дарът или възнаграждението надминава 10.000 лв., и с доживотен строг тъмничен затвор, ако дарът или възнаграждението надминат 50.000 лв.“

§ 6. Към член 5 се прибавя следната нова алинея:

„Чинovníк, който узнае, че друг чиновник в същото учреждение върши или е извършил престъпление по служба и не съобщи на своя началник, наказва се с тъмничен затвор, а при особено тежки случаи — със строг тъмничен затвор.“

§ 7. Към чл. 8 се прибавя следната нова алинея:

„В тия случаи, с изключение на членове 4 и 5, съдът може да постанови частична или пълна конфискация на вмотите на осъдения.“

III. По закона за наказателното съдопроизводство

§ 8. В член 649 след числото 116 се поставя запетая и съюзът „и“ се заменя с числата „146—148, 313—316“, а след числото „328“ се поставя запетая и се прибавят числата „381а, 421, 422, 423, 430 и 431“.

Преходна разпоредба:

§ 9. Заварените дела, по които, до влизането на този закон в сила, е постановена присъда от първата инстанция, се разглеждат по досегашния ред.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител Иван Чонос.

Иван Чонос (к): (От трибуната) Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Представеният на разглеждане законопроект за изменение и допълнение на наказателния закон, на закона за користните престъпления по служба и на закона за наказателното съдопроизводство цели да ограничи и премахне едно социално зло, каквото са злоупотребенията и корупцията, остатъци от фашисткото престъпно минало.

В изменението към чл. 315 от наказателния закон се предвижда наказанието строг тъмничен затвор за кражба на държавни, общински или държавно-автономни средства или на предприятия с участие на държавата или общината, на кооперативните сдружения, сдружения с нестопанска цел или фондация. А в случаите когато кражбата е извършена от орган на властта, възползвал се от служебното си положение, наказанието е по-тежко.

След чл. 381 от наказателния закон се прибавя нов член 381а, който наказва тия служители, които, след като им е било поверено имущество от горепомнатия характер, не са подожили необходимите грижи за неговото запазване от повреда, разпиляване или унищожение.

По закона за користните престъпления се усилват наказанията. С прибавката към чл. 5 се задължава чиновник, узнал за престъпление по служба в своето ведомство, да съобщи на съответното място. А новата алинея към чл. 8 дава право на съда да конфискува имуществото на осъдения частично или изцяло. Тук следва да се прибави: да се търси такова имущество и у трети лица, като се знае, че той род престъпници винаги предварително запазват ограбеното чрез посредството на трети лица.

Най-сетне в изменението се предвижда и бърза процедура за гледане на тия дела. Какво се цели с тия изменения? — Защита преди всичко на държавната, общинската и кооперативната собственост, които при днешната народна отечествено-фронтовска власт са народна собственост. Всеки знае, че тази собственост е придобита капка по капка от самия народ, който прави непосилни жертви и отделя от злъка си, за да преустрои нашата родина от назадна аграрна страна в напреднала индустриално-аграрна страна. Днес се провеждат мероприятия от общонационален мащаб, каквито са електрификацията, големите язовири, пълното използване на досега мъртвите подземни богатства и пр., които ще дадат възможност на нашия честен и трудолюбив народ да стане господар на своя труд. Този народна собственост заслужава нашата енергична защита.

И когато народът по села и градове прави непосилни жертви за подобрене своята съдба по пътя на съревнуването, ударничеството, трудовете бръгади и спестовното дело — това, което е ново и бе немислимо за фашисткото минало — намират се фашистски остатъци, прикрити още в държавния апарат, които поставят своето лично забогатяване по пътя на злоупотребата и корупцията с народните средства пред общонационалното добруване, към което води народната власт. Когато така се посяга върху богатствата на народа, то той има върховното право да иска от нас да вземем решителни мерки за изкореняването на тия срамни случаи на престъпления от подобен характер.

Борбата срещу този род престъпност е борба срещу безогледния фашистки метод, наследен от миналото, метод на грабег и забогатяване с народните средства, и е борба срещу остатъците на фашизма у нас. Посягането върху тия народни средства е посягане върху устоите на отечествено-фронтовската държава, върху новата власт.

Безграничното доверие, с което се ползува народната власт, трябва да бъде още по-често утвърдено, и ние следва умело да проведем ред мероприятия, за да се справим и с тази престъпност в държавния апарат, която е една гангрена и трябва да се очисти с нажежено желязо от снагата на народното тяло, от което смучат народна кръв тия престъпници. Така още повече ще се засили народното доверие към отечествено-фронтовската власт, още по-силен ще стане притока на средства за народнополезни мероприятия, започнати от държавата, общини, кооперации, така още по-бързо ще се стигне до желанния бряг.

Погледнете цифрите на нашите кредитни учреждения — нараствали влогове в банки, пощи, кооперации — което за лишен път указва на доверието на масите към своята държава. Това ни задължава да вземем решителни мерки срещу разхищаването на обществения средства, откъдето и да иде то.

Какво беше в миналото? Цялата наша история е прензълнена с нечувани грабежи на народни средства. Особено е характерен периодът на първоначалното натрупване на капитала у нас, в който период се създадоха първите големи богатства. Не е имало предприятие, което да не е било използвано само за грабег от предприемачи не само с безгранична експлоатация на заетите работници, но и по най-вулгарен начин. Кой е забравил престъпните афери с доставка на негодни материали за армията? С такива материали ние водихме няколко войни и дадохме стотици хиляди излишни народни жертви.

Престъпност от този род особено се развила в последните две десетилетия на безогледна фашистка диктатура у нас, като тия, които се осмеляха в защита на народа да разобличават престъпността, заплащаха със своя живот. Корупцията достигна своя връх в последните пет години до 9 септември, когато престъпни управници подготвиха, въпреки народната воля, страната да служи на немската експанзия на Балканите. Всичко се купуваше: министри и депутати законодателстваха за тлъсти комисии и подаръци, които получаваха от своите немски господари, и така подготвиха национална катастрофа за нашата родина. Всички се съревнуваха в грабежи и забогатявания, изхождайки от положението: „След нас ако ще и потоп да настане“. Наистина за тях настъпи потоп — 9 септември и Народният съд разкри нечувани престъпления на фашистките власти срещу народа. Даже от ръцете на сляпата Темида се снемаша осъдени на смърт за много големи крушни суми.

Сега у нас, когато Националният комитет сигнализира отделни случаи на срамна корупция в някои среди на държавния апарат, опозицията нададе вой за слабост и гнилост на ОФ. Нека да подчертая мисълта на др. Георги Димитров, че откриването на нашите слабости и недостатъци, тяхното открито признаване и решително отстранение не е слабост, а гаранция за успеха на нашето дело.

Г-жи и г-да народни представители! Ние не смятаме, че само с усилване наказателните санкции ще разрешим въпроса за изкореняване на користните престъпления и осигуряване пълната защита на държавната, общинската и кооперативната собственост. Не, ние знаем къде се коренят причините на общата престъпност, а така също и на този род престъпност. Ние познаваме тежкото положение на работниците, занаятчиите, на селските маси и на

ното чиновничество, като последица на задълженията от престъпното фашистко минало, наследено от нас. И за това нашата власт взема още ред други мерки, които целят общо подобрене на условията на съществуване у нас и които коренно ще изменят и подобрят положението на народните маси. Не са само предвидените санкции, на които ние ще се опрем за борба с корупцията. Повикът на народните маси за прочистване на народната армия, което се извърши, не спира с това настъпление, а продължи за общо прочистване на нашия държавен и общински апарат от приютиди се в него фашистки остатъци, незабравили старото фашистко минало и нищо ново не научили, в очакване на многожеланата от тях реставрация на позорното минало до 9 септември. Този повик за чистка засяга и всички нас от оф партии и ни задължава в най-къс срок да прочистим собствените си редове от промъкнали се у нас чужди реакционни елементи, които, като видяха безграничното доверие на народа към новата оф власт, решиха да се преоблекат в нови оф одежди и под прикритието на оф партии да рушат оф единство и да вършат своето дело. И забележете: повечето от проявилите се престъпници от този род са прикрити бивши фашистки отрецки.

Редом с тия мероприятия ние водим усилена борба срещу черната борса и спекулата. Решително започваме провеждане препоръките на Националния комитет за прилагане на една обща, твърда ценова политика на правителството, която цели да подобри положението на народните маси по села и градове, включвай чиновниците, работниците, занаятчиите и др.

Ние имаме решителната воля на народните маси и отиваме от подобрене към подобрене на живота у нас. Но не бива да си затваряме очите пред това, което става в близки и далечни от нас страни, където има всичко на недостъпни за широка консумация цени, следствие на това, че тяхната монета отдавна е изгървана вече и се търкала в бездната на инфлацията.

В този ред на мерки необходимо е да се укаже и на това, че оф комитети по места решително трябва да контролират назначаванията на чиновниците в държавния, общинския и кооперативния сектори и да не се държат в тоя апарат хора, както досега има много случаи, негодни и чужди на народната власт.

Тия и други мерки, предприети от народната власт, заедно с предложените изменения на законите, упоменати по-горе, ще спомогнат за максимално възможното намаление на престъпленията от описания род и ще усилят доверието на народните маси към всяко мероприятие на днешната власт.

Не мога да не спомена новото, което се забелязва в последно време в нашата общественост. Докато и в миналото имаше закони от подобен род — обаче под ударите на техните постановления попадаха само дребните мушечки, а големите завличаха мрежата на закона със себе си и правеха илюзорно приложението му — днес ние се радваме на един небивал подем на народните маси за приложението и изпълнението докрай на нашите оф закони.

Борбата за оф законност не е книжна, а делова, и вече резултатна. Напоследък от нашите оф комитети идват много съобщения на факти за незаконно забогатели, за спекуланти, черноборсаджии и за типове, поддали се на корупция. Ето това ново широко участие на масите в управлението е част от нашата оф демократизация, за каквато много страни не могат и да помислят, въпреки техните добре написани демократични закони. А това, че всеки наш закон намира хиляди защитници всред народа, че самият народ показва престъпниците на правосъдието, е най-голямата гаранция за приложението на закона, както това никога не е било в миналото. Народната бдителност стои над всички наши дела.

Ние сме напълно уверени, че всички тия мерки, правилно проведени от нашата власт, ще дадат очакваните резултати от измененията и допълненията на законите, предмет на разисквания законопроект, и нашата парламентарна група на Работническата партия (комунисти) ще гласува по принципи тоя законопроект с измененията, които ще се наложат в комисията. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител Давид Иерохам.

Давид Иерохам (с): (От трибуната) Г-да народни представители! Законопроектът, който ни се предлага за обсъждане и гласуване, има правно-наказателно естество. Този законопроект съдържа три закона: наказателния закон, закона за користните престъпления по служба и закона за углавното съдопроизводство.

В мотивите си към законопроекта г-н министърът на правосъдието казва, че в борбата срещу корупцията и злоупотребенията, които особено след войните вземат по-големи размери, налага се да се вземат по-строги мерки, за да се ограничи и премахне това социално зло. Ние намираме, че тези мотиви са сериозни и оправдават обществено внасянето на законопроекта.

Статистическите данни, събрани след войните, във всичките страни по света показват действително едно увеличение на престъпленията и това налага както засилването на съществуващите санкции по известни закони, така и установяването по надлежния законодателен ред на нови наказателни престъпни състави.

Засилването на наказателните санкции и разширяването на престъпните състави според нас има превантивен характер. Те идат след войните да предупредят покрусените съвести, че за стари, установени престъпления запаред ще се налагат по-големи наказания и че за извършени действия, за които по-рано в закона е имало наказания, сега ще има такива, и то доста строги и чувствителни.

Разбира се, че както при всяко законодателстване, така и при настоящото ние не бива да изпускаме из пред вид основното начало в наказателното право: предвидената санкция трябва да бъде еквивалентна на извършеното деяние. Това знача, че между извършеното престъпление и наложеното наказание трябва да има

известно равенство, дадена мярка, установена съразмерност. Не е допустимо за един откраднат хляб или друг незначителен предмет да наложат 15 или 20 години строг тъмничен затвор; или, както е било едно време, да наказват всеки крадец със смърт чрез обесване. Не бива също да става и обратното: за предумишено убийство да накажете един убиец, да кажем, на три или шест месеца обикновен тъмничен затвор. За всяко престъпление трябва да има отговарящо наказание. Само така наказателното право може да постигне своята цел и да се яви като висш израз на човешка справедливост.

Тези принципи, много съществени в криминалогията, са спазвани в настоящия законопроект и той се явява справедлив и навременен.

Конкретно, какво предлага г-н министърът на правосъдието? По наказателния закон. Той прибавя към чл. 315 един нов член — чл. 315а. С този член 315а г-н министърът, точно казано, не създава нов престъпен състав, той по-скоро оточнява съществуващия вече чл. 315. По чл. 315а със строг тъмничен затвор ще бъдат наказвани и лицата, които посягат върху държавни или общински вещи или вещи, принадлежащи на държавно-автономно учреждение или на предприятие с участие на държавата или общината, на кооперативните сдружения или на сдружения с нестопанска цел, или фондации. Досега такива кражби се наказваха по общия ред — с тъмничен затвор или със строг тъмничен затвор. Сега с новия член 315а всичките тия случаи ще бъдат наказани със строг тъмничен затвор, без да се държи за стойността на откраднатите вещи. Ако кражбата е извършена от орган на властта, наказанието ще бъде строг тъмничен затвор не по-малко от 5 години. По чл. 315 наказанието е доведено максимум до 5 години строг тъмничен затвор; по предложението законопроект наказанието за откраднати обществени вещи е минимум 5 години строг тъмничен затвор. Това увеличение на санкцията, според нас, има оправдание в правното чувство на българския народ, и ние сме съгласни с него. Държавен служител, който краде обществени вещи, трябва да знае, че ще бъде наказан не с една-две години, а с 5 години най-малко и нагоре.

Почитаемият министър на правосъдието след чл. 381 на наказателния закон прибавя нов член — чл. 381а. Тук ние сме напълно пред един нов наказателен състав. Досега обществените служители, които не стопанисваха като добри домакинни поверените им имущества, се наказваха главно дисциплинарно и плащаха нанесените от тях повреди. Сега с чл. 381а се предвижда едно по-строга наказание — строг тъмничен затвор за тия случаи. Вярно е, че държавните служители по чл. 381а ще отговарят пред обществото по един изключителен начин. Но като се вземе под внимание колко небрежни са станали някои чиновници у нас към отговора, което им е поверено да стопанисват и пазят, този чл. 381а със своята строга санкция се налага, и ние считаме, че тя е уместна и справедлива.

Г-да народни представители! Позвовете ми да кажа няколко думи и по измененията и допълненията в закона за користните престъпления по служба. Касае се тук до размера на наказанията при вземане на взятка или подкуп от държавни служители. Това социално зло е голямо в модерната държава и ако искаме да имаме правен ред в нашата страна, ние трябва да се борим енергично и постоянно против него. Ние, социалдемократите, си даваме сметка за причините, които пораждат това зло. При добри условия на живот, при гарантирано съществуване на държавния служител, рабира се, че случайте на престъпление от този характер ще намалее чувствително. Държавата към това се стреми и ще потърси всички да задоволи своите служители. Но при все това една мярка от рода на тази, която ни се предлага с днешния законопроект, не е издигната.

По чл. 428 от наказателния закон чиновник, който приеме дар или възнаграждение, което не му се следва, се наказва за подкуп с тъмничен затвор. Само с тъмничен затвор! Съгласете се, г-да народни представители, че тук санкцията, наказанието за таква голямо неморално действие е незначително. За взет подкуп един чиновник може да бъде осъден само на няколко дни тъмничен затвор, който той може да прекара и у дома си. Ние считаме, че както е редактиран чл. 428, той не отговаря на принципа за еквивалентност между извършеното престъпно деяние и предвидената санкция. Тук е нарушено началото за справедливост, и едно засилване на санкциите по тая материя е необходимо.

Това именно прави и г-н министърът с внесеното изменение на чл. 428. Той иска, престъпникът да бъде наказан за подкуп със строг тъмничен затвор не по-малко от 5 години, ако подкупът или възнаграждението не надминава 10.000 лв.; и със строг тъмничен затвор не по-малко от 10 години, ако подкупът или възнаграждението надминава 10.000 лв.; а ако подкупът надминава 50.000 лв., тогава наказанието е доживотен строг тъмничен затвор. Тези са новите санкции по чл. 428 от наказателния закон.

Възможно е да се намерят юристи, които ще кажат, че предвидената санкция в законопроекта е голяма и несъразмерна с престъплението. На тия ние отговаряме, че колкото подкупът е по-голям, толкова и моралната поквара е по-опасна за обществото. В такива случаи обикновено скандалите са големи и обществото остава покрусено, възмутено от извършеното деяние. По тая причина ние приемаме големите санкции, предвидени от г-на министър по чл. 428, и ще гласуваме за изменението на този член.

Също ние ще гласуваме и за прибавката към чл. 5 от закона за користните престъпления по служба.

Изобщо ние социалдемократите ще гласуваме за целия законопроект тъй, както той е редактиран от г-на министър на правосъдието. (Ръкоплескания)

Председателстваващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на наказателния закон, на закона за корисните престъпления по служба и на закона за наказателното съдопроизводство, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка единадесета от дневния ред;

Първо четене на законопроекта за прехвърляне службата на администратора по надзора върху имуществата из поданица на неприятелски държави и физически и юридически лица, живущи или със седалище в неприятелски държави, към Министерството на външните работи и на изповеданията — Комисарство по изпълнение съглашението за примирие.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за прехвърляне службата на администратора на надзора върху имуществата из поданица на неприятелски държави и физически и юридически лица, живущи или със седалище в неприятелски държави, към Министерството на външните работи и на изповеданията — Комисарство по изпълнение съглашението за примирие

Г-да народни представители! Службата по надзора над неприятелските имущества по своето предназначение се явява като обременена преимуществено с функции, намиращи се в свързка с задължението на българската държава по чл. 13 от съглашението за примирие и понеже всичко, отнасящо се до задълженията по примирие, е концентрирано в Комисарството по изпълнение съглашението за примирие, създадено специално за изпълнението на тези задължения, желателно е, с оглед на целесъобразност и експедитивност, тя да бъде включена в Министерството на външните работи и на изповеданията — Комисарство по изпълнение съглашението за примирие.

От друга страна, с обобщаването на индустрията в отделно министерство и отделянето ѝ от Министерството на търговията и труда, отпада основанието, по което надзорът над неприятелските имущества при основаването му бе придаден към Министерството на търговията, промишлеността и труда.

По тия съображения моля, г-да народни представители, да одобрите представения ви законопроект за прехвърляне на службата на администратора по надзора върху имуществата из поданица на неприятелски държави и физически и юридически лица, живущи или със седалище в неприятелски държави, към Министерството на външните работи и на изповеданията — Комисарство по изпълнение съглашението за примирие.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на външните работи и изповеданията, комисар по изпълнение съглашението за примирие: Г. Кулишев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за прехвърляне службата на администратора по надзора върху имуществата из поданиците на неприятелски държави и физически и юридически лица, живущи или със седалище в неприятелски държави, към Министерството на външните работи и на изповеданията — Комисарство по изпълнение съглашението за примирие

Чл. 1. Прехвърля се службата на администратора по надзора върху имуществата на поданица на неприятелски държави и физически и юридически лица, живущи или със седалище в неприятелски държави, заедно с командированния към службата персонал и инвентар на службата, от Министерството на търговията и промишлеността към Министерството на външните работи и на изповеданията — Комисарството по изпълнение съглашението за примирие.

Чл. 2. Администраторът по надзора остава до края на бюджетната 1946 г. на заплата към Министерството на търговията и промишлеността.

Чл. 3. Назначението и уволнението на администратора по надзора върху неприятелските имущества става по решение на Министерския съвет, по доклад на министъра на външните работи и комисар по изпълнение съглашението за примирие.

Чл. 4. Където в закона за надзора върху имуществата на поданица на неприятелски държави и физически и юридически лица, живущи или със седалище в неприятелски държави, се говори за министър на търговията и на промишлеността и в съгласие с комисаря по изпълнение съглашението за примирие, да се чете министърът на външните работи и на изповеданията, комисар по изпълнение съглашението за примирие.

Председателстваващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат законопроекта на първо четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г-н министърът на външните работи и на изповеданията.

Министър Георги Кулишев: Г-да народни представители! Този законопроект не се нуждае от никакви разяснения и уверявам, че никога няма намерение да прави променения, за да се правят каквито и да било поправки в него. Затуй аз моля г-да народните представители да приемат законопроекта, по спешност, и на второ четене.

Председателстваващ Петър Попзлатев: Пръв се предложение от г-на министъра на външните работи, законопроекта да бъде

приет, по спешност, и на второ четене. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Моля г-на секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете заглавието на законопроекта*)

Председателстваващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете чл. 1)

Председателстваващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 1, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете чл. 2)

Председателстваващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 2, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете чл. 3)

Председателстваващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 3, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете чл. 4)

Председателстваващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 4, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

10 минути отидях.

(След отидяха)

Председателстваващ Петър Попзлатев: (Звъни) Заседанието продължава.

Пристъпваме към точка еста от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за отменяване закона за отстъпване от държавата на общината на гр. Ихтиман наоходящ се в землището на с. Пчелни държавен минерален извор и държавни минерални бани.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Зам.-секретар Иван Арнаудов (зв): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за отменяване закона за отстъпване от държавата на общината на гр. Ихтиман, наоходящ се в землището на с. Пчелни държавен минерален извор и държавни минерални бани

Г-да народни представители! Минералната баня „Пчелни“ е отстъпена от държавата на Ихтиманската община с закон (обнародван в „Държавен вестник“, брой 161, от 21 юли 1942 г.) при следните условия:

- а) Да построи нови бани.
- б) Да построи административни и стопански здания.
- в) Да благоустрои района на банята с градина и църкове, необходими за почивка.
- г) Да водоснабди банята и селището със студена вода и прокарва водопровод.
- д) Да свърже баните с удобен път до с. Пчелни и гр. Ихтиман.
- е) Да построи парници за ран зеленчук и разсад.

Нарочно назначената комисия е проверила кои от горните задължения Ихтиманската община е изпълнила в продължение на тригодишния период. На съмото място комисията е констатирала следното:

- а) Нови бани не са построени, а в яма проект, последователно в Министерството за одобрение (съгласно чл. 2, буква „д“), от което да се види, че действително общината има желание да изправи таква. Довършена е само временната баня, която бе започната от държавата.
- б) Нови построени или в строеж нови административни и стопански постройки, а не са представени в планове за таква в министерството съгласно чл. 2, буква „д“, от което да е видно, че действително е в ход изпълнението на постите задължения по закона.
- в) Не е направено нищо за благоустройването на района.
- г) Водоснабдяване на баните и селището със студена вода и водопровод няма.
- д) Пътят Пчелни—Ихтиман не е в добра състояние.
- е) Не са построени от Ихтиманската община парници за зеленчук и разсад.

От изложеното се вижда, че общината, в първия си тригодишен период не е изправила пътя нищо за изпълнение на горните задължения по закона. В същото време не може да бъде извинение за всичко посъществено, тъй като има случаи, които може да се направят (или благоустройване на района на баните, материални проучвания, приготвяне на градоустройствен план, приготвяне на планове за всички обекти, предвидени по закон, и започване на землените работи, проучване въпроса за водосна-

* За текста на законопроекта виж първото четене на същата страница вляво.

бдяването и пр.). В останалото време от срока — две години или един и половина работен сезон, Ихтиманската община няма в никакъв случай даже и физическата възможност, за да може да изпълни поетите по-горе задължения по отстъпването ѝ из извора и баня „Пчелин“ от държавата.

Предвид на гореподозеното и на голямата лечебна стойност на минералната вода, както и на доброто разположение и климат на мястото, а от друга страна липсата на материални възможности както на Ихтиманската, така и на Пчелинската община да развият всички строителни благоустройствени работи за цялостното изпълнение на тази минерална вода, следва да се отнеме минералният извор и минералната баня „Пчелин“, находящи се в землището на с. Пчелин, Долнобанска община, Ихтиманско, и се върнат на държавата.

Ето защо ви моля, г-да народни представители, да разгледате и приемете приложения законопроект.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на народното здраве: Д-р Р. Ангелов

ЗАКОНПРОЕКТ

за отменяване закона за отстъпване ст държавата на общината на гр. Ихтиман находящ се в землището на с. Пчелин държавен минерален извор и държавни минерални бани

Член единствен. Отменява се законът за отстъпване от държавата на общината на гр. Ихтиман находящия се в землището на с. Пчелин (Кованлъка), Долнобанска община, Ихтиманско, държавен минерален извор и баня, обнародван в „Държавен вестник“, брой 161, от 24 юли 1942 г.*

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за отменяване закона за отстъпване от държавата на общината на гр. Ихтиман находящ се в землището на с. Пчелин държавен минерален извор и държавни минерални бани, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър д-р Рачо Ангелов: Понеже няма желаещи да говорят по законопроекта, аз мисля, че няма никакво препятствие, законопроект да се гласува, по спешност, и на второ четене.

Председателстващ Петър Попзлатев: Г-н министърът на народното здраве прави предложение, законопроектът да се приеме, по спешност, и на второ четене. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Зам.-секретар Иван Арнаудов (з): (Чете заглавието на законопроекта*)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Зам.-секретар Иван Арнаудов (з): (Чете член единствен)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля, г-да народните представители, които приемат член единствен, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка седма от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изплащане задълженията, уговорени в злато.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Иван Колев (з): Предлагам да не се четат мотивите, известни са.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има предложение, мотивите да не се четат, тъй като са известни. Които г-да народни представители приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

ЗАКОНПРОЕКТ

за изплащане задълженията, уговорени в злато

Член единствен. Всички задължения в лева, уговорени за плащане с злато или според курса на златото, или пък според курса на някоя чужда валута, се изплащат с толкова лева — банкноти — колкото е означено в задълженията.*

(Ето мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за изплащане задълженията, уговорени в злато

Г-да народни представители! При много задължения е уговорено да се плаща в злато или според курса на златото, или според курса на някоя чужда валута. В такива случаи би следвало да се приложат съответните разпоредения на членове 564 и 565 от закона за задълженията и договорите, респективно на чл. 563 от търговския закон. Обаче при липсата на злато в длъжниците и при ограниченията с закона за търговията с външни платежни средства за покупко-продажбите на златото и златните монети, стига се до плащане на тъй поетите задължения според курса на златото. Макар че

с закона за стабилизацията на лева и монетната циркулация от 3 декември 1928 г. в чл. 1 да е казано, че деветдест и два лева се равняват на един грам чисто злато, повдигат се много спорове както между частните лица, така и пред съдилищата, за курса на златото. За да се избегнат тия спорове и да се даде една яснота в тъй създадените отношения между кредиторите и длъжниците, наложително е този въпрос да се уреди със специален закон. По този ред се е постъпило и след първата световна война, като със забележка II към чл. 1 от закона за изменяване закона за мораториума е постановено, мораторните задължения, уговорени в злато ефективно, да се изплащат, вместо в злато, с златна банкнота.

Като имате пред вид изложеното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате изготвения за целта законопроект.

Гр. София, май 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изплащане задълженията, уговорени в злато, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми г-да народни представители и народни представителки! Смятам, че няма никакво препятствие, законопроект да се гласува на второ четене, по спешност.

Председателстващ Петър Попзлатев: Г-н министърът на финансите прави предложение, законопроектът, по спешност, да бъде гласуван и на второ четене. Моля г-да народните представители, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете заглавието*)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народни представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете член единствен)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат член единствен, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка осма от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона против лихвоимството.

Един народен представител: Предлагам да не се четат мотивите.

Председателстващ Петър Попзлатев: Прави се предложение да не се четат мотивите към законопроекта, тъй като са известни. Моля г-да народните представители, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„ЗАКОНПРОЕКТ

за изменение и допълнение на закона против лихвоимството

§ 1. Алинея първа на чл. 5 се изменя така:

„Чл. 5. Законната лихва по граждански и търговски дела е 7% годишно, а договорната лихва не може да надминава скontoвия процент на Българската народна банка с повече от 2 единични.“

§ 2. Забележката след алинея първа на чл. 5 се заличава.

§ 3. След алинея първа на чл. 5 се прибавят следните нови алинеи:

„Българската народна банка изработва тарифа за лихвите и таксите, които кредитните и влоговите учреждения могат да прилагат при операциите си. Тази тарифа след одобрението ѝ от Министерския съвет и след обнародването ѝ в „Държавен вестник“ е задължителна за казаните учреждения.“

Нарушителите на разпореденията на предходната алинея се наказват със строг тъмничен затвор до три години и с глоба от 10.000 до 500.000 лв., като при налагане наказанието имат приложение и разпореденията на чл. 4“.

§ 4. Алинея последна на чл. 5 се заличава.“

(Ето мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона против лихвоимството

Г-да народни представители! Следвайки общата правителствена политика за поевтиняване на живота и за насърчение на стопанската дейност, управителните съвети на Българската народна банка и на Българската земеделска и кооперативна банка в съвместно заседание са решили да предложат и проведат намаление на максималния размер на договорната лихва от 8% на 6½%, както и едно намаление на размера на правата и таксите за банкови услуги, които кредитните и влоговите учреждения събират понастоящем.

* За текста на законопроекта виж първото четене на същата сградина, явяво.

* За текста на законопроекта виж първото четене по-горе.

При днешните условия на паричния и кредитен пазар предлаганото намаление на максималния размер на договорната лихва на 6½%, т. е. с 1½%, е достатъчно и възможно. Едно още почувствително намаление засега не би могло да бъде проведено, без да се застраши здравината на банковата ни система. Разбира се, че с това намаление на максималната договорна лихва от 6½% държавните, обществените и частните кредитни институти не се лишават от възможността да намаляват лихвата на своите пласменти и код този процент.

За провеждането на предложените намаления на максималния размер на договорната лихва от 8% на 6½% и на размера на правата и таксите за банков услуги се налага, на първо място, едно изменение и допълнение на съществуващия сега закон против лихвоимството. Това се налага поради връзката, която, по силата на споменатия закон, съществува между официалния скотов процент на Българската народна банка и максималната договорна лихва. Последната по сегашния закон не може да надвишава скотовия процент на Българската народна банка с повече от 3 единици. С предлаганото изменение на закона тази разлика се свежда на 2 единици. По този начин при съществуващия сега скотов процент на Българската народна банка от 5%, максималната договорна лихва би се намалила от 8% на 7%. Последната обаче в действителност ще може да бъде сведена на 6½%, тъй като, с приемането на предложеното изменение на закона против лихвоимството и установяване маржа между скотовия процент на Българската народна банка и максималната договорна лихва на 2 единици, управителният съвет на Българска народна банка от своя страна ще намали сегашния размер на скотовия процент с ½, като го сведе от 5% на 4½%. Така ще се постигне желаното намаление на максималната договорна лихва на 6½%.

Успоредно с намалението на максималния размер на договорната лихва, естествено, налага се и намаляване и на законната лихва по граждански и търговски дела. Според законопроекта тя се намалява от 8% на 7%. По този начин последната остава единствен случай, при който в страната ще има дебитна лихва над 6½%. В същност обаче и тази лихва не ще е по-обременителна, тъй като тя пък е проста, т. е. не се капитализира през целия период на плащането.

Наред с това, чрез заличаване на съответния текст на чл. 5 на сегашния закон, се намалява и размерът на ипотечната лихва, като последната се свежда до максималния размер на договорната лихва — 6½%.

С законопроекта се заличава и забележката към чл. 5 от закона. Тя имаше преходно значение, докато Българската ипотечна банка беше частен кредитен институт с чуждестранни капитали. След като тази банка доби характер на държавна, забележката става безпредметна.

Относно намаляването размера на правата и таксите за банков услуги, събирани от кредитните и влоговите институти, предвидени са две нови изчисления към чл. 5 от закона, въз основа на които Българската народна банка ще изработи тарифа за лихвите, правата и таксите, които кредитните и влоговите учреждения ще могат да прилагат при операциите си. Така изработената тарифа ще бъде задължителна за казаните институти след одобрението ѝ от Министерския съвет.

Досега всяка банка определяше и събираше тези такси и права свободно, по своя собствена тарифа. В много случаи те бяха твърде високи и оскъпяваха значително кредита и банковите услуги. С въвеждането на задължителна тарифа за банките ще се отстрани неуместната конкуренция помежду им и ще се създадат законни условия за възможно посветняване и регламентиране на правата и таксите за разните банков услуги.

Разбира се, че наред с това ще се регламентира и влоговата лихва, размерът на която е в тясна зависимост с размера на дебитната лихва. В това отношение управителните съвети на Българската народна банка и Българската земеделска и кооперативна банка са решили при определяне размера на влоговата лихва в новата тарифа да не се допуснат изменения, които биха могли да увредят интересите на вложителите и да се отразят неблагоприятно на спестовността в страната, нито пък да внесат смущение в кредитната политика и в банковата система.

Като имате пред вид изложеното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате представения ви законопроект за изменение и допълнение на закона против лихвоимството.

София, юли 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми народни представители и народни представителки! С предложения ви законопроект за изменение и допълнение на закона против лихвоимството, както и в законопроекта, който фигурира в следната точка на днешния ред денес, се предвиждат мероприятия, които засягат доста основно нашето кредитно дело.

С първия законопроект се предвижда преди всичко едно намаление на максималната договорна лихва. Като е известно, досега тя беше 8%, като се излиза от основата 5% за скотовата лихва на Народната банка и се прибавят трите единици в досегашния закон против лихвоимството. С предложения ви законопроект тази разлика между скотовия процент на Народната банка и максималната лихва се намалява от 3 на 2 единици. На второ място този законопроект предвижда отмяната на една една банка тарифа, която ще бъде задължителна за всички кредитни институти. По този начин се тура край на едно положение, което съществуваше досега, всяка

банка да определя по свое усмотрение заплащането на услугите, които тя върши на клиентите си. Тази банкова тарифа, която въз основа на предложения законопроект, ако той стане закон, ще бъде обявена в „Държавен вестник“, е изработена от Българската народна банка със съдействието на другите големи банки у нас, одобрена е от Министерския съвет и, щом законопроектът стане закон, ще влезе в сила.

Предвижда се едно незначително намаление на лихвения процент на влоговете, но това намаление не може да бъде в състояние да намали интереса на спестителите към влоговете на своите изчисления в банките, защото с втория законопроект за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите, които вие ще разгледате след малко, се предвижда пък премахването на данъка върху лихвите на влоговете. Тъкъв данък съществува в размер на 20%. Данъкът е 10% и върху него 102.5%, стават над 20%. Държавното съкровище се лишава от този приходен източник и дава възможност, реалната лихва на влоговете да се увеличи с 25% от досегашното ниво.

Ето защо, казвам, намалението на влоговата лихва, което ще влезе в сила след обявяването на банковата тарифа в „Държавен вестник“, в същност предвижда реално увеличение на лихвата на влоговете. Това мероприятие от друга страна облекчава банките, които имаха досега доста много работа с това изчисление и отчитане на този данък върху влоговете, и особено много ще почувствуват това облекчение популяризираните банки и всички кредитни институти, които имат малко спестявания, малки влогове — явяват се институти на малките спестители — защото тъкмо там работата по изчисляването и отчитането на лихвата върху влоговете е по-голяма.

При новата банкова тарифа се предвижда, разликата, маржът между заемната лихва и влоговата лихва да се намали. Това намаление е и възможно, и навременно, и целесъобразно. То е напълно поносимо при нашата банкова система. Вярно е, че нукон банков институти, които работят с дребни кредитно-раздавания, ще почувствуват по силно намаление на маржа. Обаче има доста много възможности, чрез подобрене на организацията и въобще на работата на тези институти, да се понесе това намаление на маржа без всякаво сътресение.

Не може да има никакво съмнение, че мероприятията, провеждани с тези два законопроекта, са от естество да укрепят нашата кредитна система и да извикат едно подобрене в организацията и съвършенството на работата на нашите банкови институти, да облекчат и поевтинят значително ползвателите на кредита, да поевтинят и всички банкови услуги. В цялата банкова тарифа се предвижда значително намаление на таксите, събирани от банките за услугите, които извършват.

И най-сетне с новата банкова тарифа се насърчава и спестовността в страната, понеже, както ви казах вече, реалният процент на влоговата лихва се увеличава с премахването на данъка върху лихвата на влоговете. Това е една малка крачка, но с доста голямо значение за бъдещото развитие на нашата банкова система. За мене лично няма никакво съмнение, че тя ще допринесе съществено за подобрието и развитието на нашето банково дело. (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на закона против лихвоимството, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-да народни представители! Аз ще моля, този законопроект да се гласува, по спешност, и на второ четене, защото след гласуването и обявяването му в „Държавен вестник“ банковата тарифа ще може да влезе в сила, да се тури работата в ход. Аз не намирам никакво основание да се отлага гласуването на този законопроект и да отива в комисията Трябва да ви кажа, че денес в заседанието на комисията аз поставих въпроса да бъде той гласуван и на второ четене, и г-да членовете на комисията са известни и съгласни.

Председателстващ Петър Попзлатев: Г-н министърът на финансите прави предложение, законопроектът, по спешност, да бъде разгледан и на второ четене. Моля г-да народните представители, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Моля г-на докладчица да го докладва.

Докладчик Любен Георгиев (р): (Чете заглавие)*

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавие на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Любен Георгиев (р): (Чете § 1)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат § 2, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Любен Георгиев (р): (Чете § 2)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат § 2, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик Любен Георгиев (р): (Чете § 3)

* За текста на законопроекта виж първото четене на стр. 960.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат § 3, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Любен Георгиев (р): (Чете § 4)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат § 4, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

По дневния ред следва точка десета — първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите и закона за данъка върху военновременните печалби.

Поради това, че не е изпълнена една техническа формалност, законопроекта ще остане за утрешното заседание.

Следва точка десета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за отпускане народна пенсия на Петра Иванова.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете)

„МОТОВИ

към законопроекта за отпускане народна пенсия на Петра Иванова

Г-да народни представители! Г-жа Петра Иванова, от гр. София, е проявила народополезна дейност през време на дълготрайното ѝ учителстване в Добруджа. За тази ѝ дейност проектната комисия при XXVI обикновено Народно събрание, в заседанието си на 27 юни н. г., е решила да ѝ се отпусне народна пенсия в размер 2500 лв. месечно.

Като имате това пред вид, моля ви да разгледате изработения за целта законопроект и да го гласувате.

Гр. София, юни 1946 г

Министър на финансите: Проф. д-р Из. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за отпускане народна пенсия на Петра Иванова

Член единствен. Отпуска се на Петра Иванова, от гр. София, народна пенсия в размер 2500 лв. месечно.*

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат законопроекта по принцип, на първо четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър д-р Иван Стефанов: Моля, законопроекта да мине и на второ четене, по спешност.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат предложението на г-да министъра на финансите, законопроекта, по спешност, да мине и на второ четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да го докладва.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете заглавието*)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Йордан Чобанов (к): (Чете член единствен)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат член единствен, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преманяваме към точка дванадесета от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за определяне таксите, събирани от водоползвателите.

Моля г-на докладчика да докладва законопроекта.

Докладчик Асен Николов (з): Г-да народни представители! Измененията, които комисията направи в законопроекта, са дребни, несъществени. Комисията ги направи със съгласието на другаря министър, така че няма да ги чета отделно. (Чете)

„ЗАКОН

за определяне таксите, събирани от водоползвателите.*

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Асен Николов (з): (Чете)

„Член единствен. Отменя се законът за определяне таксите „водно право“ от 26 април 1944 г. и предложението за събиране таксите от водоползвателите от 11 август 1921 г. Таксите „водно право“ за напояване и отводняване на земи и от водни заведения и таксите, събирани при даване и контрола на водоползуване и от глоби по закона за водните синдикати, остават в приход на Главната дирекция на водите при Министерството на електрификацията, водите и природните богатства и се определят в размери, както следва:

* За текста на член единствен виж първото четене на законопроекта до-гор.

А. Такси „водно право“

1. За напояване на земи от обществени води годишно на декар за оризица — по 300 лв.; за зеленчукова градина, тютювна, лозя, изкуствени ливади — по 150 лв.; за озошени и черничени градини, естествени ливади, фасуд, бостани, царевича, други посеви — по 100 лв.

Забележка. За напояване земи в планински местности от обществени води, по които води държавата или водните синдикати не са извършвали водни мероприятия и не са правили разходи за поддържане на съоръженията и разпределението на водите, горните такси се събират в размер 50%.

Не плащат държавна такса „водно право“ ония стопани, които напояват общо имота до един декар включително.

За напояване без разрешение, независимо от напояваната площ, събират се съответните такси в трояк размер.

2. За отводнени земи от обществени води, както и за земи, запазени от заливане и разрушения от обществени води, се събират годишно на декар:

а) в райони, където се поддържат помпени станции — по 150 лв.; б) в райони, където няма такива — по 100 лв.

3. За сличане по реките на дървен строителен материал — по 30 лв. и за горивен материал — по 10 лв. за кубически метър.

4. Годишно: на тарак, на токмак, за тепавица или валявица и на гайтанджийски чакрак, за маслобйна, точила — по 500 лв. на воденичен камък — обикновен, на трион, циркулар, баншиг, бор-машинна, фрез-машинна, рендосвачка на дърворезница или дърводелски заведения, на струг, бор-машинна, хобел-машинна и др. в железарски работилници, фабрики и т. н. — по 1500 лв.; на французки камък и гатер — по 4000 лв.; валц — по 8000 лв.

Поставени динама към горните заведения се облагат отделно на конска сила по 300 лв.

5. Годишно за използване вода за индустриални нужди — за промишки и други цели, за розоварни, кланици — по 300 лв. на литър в секунда; за охлаждане на двигатели — по 100 лв. на конска сила:

6. За електродобивни водни централи — по 100 лв. за застроена ефективна конска сила, както следва:

а) с една група се облагат всички инсталирани ефективни конски сили;

б) с две равни групи се облага едната; другата се освобождава като резервна;

в) с две различни по мощност групи се облага по-голямата; по-малката се освобождава като резервна;

г) с три до пет групи включително освобождават се като резервна онези групи, сумата от мощностите на които не е по-голяма от 50% от инсталираните ефективни конски сили, обаче да е най-близо до 50%;

д) с шест и повече групи освобождават се като резервна онези групи, сборът от мощностите на които не е по-голям от 40% от инсталираните ефективни конски сили, обаче да е най-близо до 40%.

При определяне на конските сили, когато те не са означени върху двигателя, взема се за турбина 75%, за железни кола 50%, за дървени кола 30% от номиналните конски сили.

7. Всички останали водни заведения плащат „водно право“ по 200 лв. на инсталирана ефективна конска сила.

Когато върху двигателя не са отбелязани конските сили, облагането става съгласно влинея последна на точка 6.

8. От такса „водно право“ се освобождават всички водоползвателите за напояване, които, най-късно до 1 април всяка година, е обявено по Главната дирекция на водите при Министерството на електрификацията, водите и природните богатства, заверено по национален ред от съответните общински власти, се отказват от водоползуването си.

В случаите, когато не се отнася до напояване, таксата „водно право“ се плаща за до края на финансовата година, през която е даден отказът от водоползуване.

Водни заведения и водоползвания, отчуждени от държавата, водни синдикати, общини и други обществени институти за обществени нужди се освобождават от такса „водно право“ за следната година от влизането на последните във владение на имота или водоползуването.

Суми, произхождащи от неправилно или в повече събирани такси „водно право“, връщането на които не бъде поискано от заинтересуваните в продължение на една година от деня на събирането им, не се връщат.

9. От държавна такса „водно право“ се освобождават членовете на водните синдикати в продължение на 15 години, считано от датата на основаването на синдиката. Когато събираните такси от водните синдикати са по-малки от държавната такса „водно право“, разликата се събира от синдиката и се внася в приход на бюджета на Главната дирекция на водите.

10. В случай че буря, огън, наводняване, градушка или друго бедствие унищожи изцяло или отчасти производенията на земите на водоползвателите, последните имат право да поискат намаление на дълженото им „водно право“ съобразно с понижението им за губи, по реда, предвиден в закона за поземления данък. Заявленията в случая се подават до областния или районния инженер по водите в 15-дневен срок от станалата повреда.

Б. Такси при даване и контрола на водоползувания

1. При представяне на планове и книжа за разрешаване или узаконяване на водоползуването на едно водно мероприятие стопанинът внася такса от 1000 лв. за публикация.

2. При разрешаване или узаконяване на водоползувания от водни заведения, напоявания и отводнявания на полски имоти, корабция на реки и др., държавните такси за оглед и техническа проверка се събират, както следва:

а) до 5 к. с. номинални за водни заведения, до 100 декара за напояване и отводняване, до 1 км. за корекция на реки и до 10 литра на секунда за обслужване индустриални цели, топилици и др. по 2000 лв.;

б) съответно от 6 до 20 к. с. номинални, от 101 до 500 декара, от 1 до 5 км., от 11 до 50 литра на секунда — по 4000 лв.;

в) съответно от 21 до 100 к. с. номинални, от 501 до 2000 декара, от 6 до 20 км., от 51 до 20 литра на секунда — по 6.000 лв.;

г) съответно от 101 к. с. номинални, от 2001 дек., от 21 км. и от 201 литра на секунда нагоре — по 8.000 лв.

3. При строителната проверка на извършените мероприятия или за извършване на други технически проверки държавната такса се събира в половин размер.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат член единствен с измененията, както се докладваха, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следната точка, тринадесета, от дневния ред е: второ четене на законопроекта за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини. Поради това, че комисията не е готова, тази точка от дневния ред се отлага и ще остане за идното заседание на Народното събрание.

По същите причини — поради това, че комисията не е готова — се отлага и следната точка, четиринадесета, от дневния ред — второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за детската и младежката книжнина.

Премахваме към точка петнадесета от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за откриване нови катедри в агрономо-лесовъдския факултет на държавния университет „Паисий Хилендарски“ в гр. Пловдив.

Моля г-на докладчика да докладва законопроекта.

Докладчик Любен Георгиев (р): (Чете)

ЗАКОН

за откриване нови катедри в агрономо-лесовъдния факултет на държавния университет „Паисий Хилендарски“ в гр. Пловдив.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Любен Георгиев (р): Г-да народни представители! Комисията се занима с законопроекта и в съгласие с мнението на комисията за реформи във висшето образование етнодушно взприе, член единствен да получи следната редакция: (Чете)

„Член единствен. Разделят се и се откриват следните нови катедри в агрономо-лесовъдния факултет на Държавния университет „Паисий Хилендарски“ в гр. Пловдив:

а) Катедрата по лесоползуване с горска технология се разделя на две катедри: „Горска технология“ — 1 катедра, „Лесоползуване“ — 1 катедра.

б) Катедрата „Лозарство с градинарство“ се разделя на 4 катедри: „Лозарство“ — 1 катедра, „Овощарство“ — 1 катедра, „Градинарство“ — 1 катедра, „Цветарство и паркоустройство“ — 1 катедра.

в) Катедрата по „Частно земеделие“ се разделя на две катедри: „Частно земеделие“ (растениевъдство) — 1 катедра и „Тютюнознайство“ — 1 катедра.

г) Откриват се нови катедри, които съществуват по бюджета на софийския и пловдивския агрономически факултети: „Винарство“ — 1 катедра, „Земеделска технология“ — 1 катедра.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат член единствен, както се докладва, с измененията, приети от комисията, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към последната точка, шестнадесета, от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на членове 278 и 280 от закона за народното просвещение.

Докладчик Любен Георгиев (р): Г-да народни представители! Комисията по Министерството на народното просвещение прегледа законопроекта и направи изменения и допълнения, които ще ви докладвам. (Чете)

ЗАКОН

за изменение и допълнение на членове 278 и 280 от закона за народното просвещение.

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Любен Георгиев (р): § 1, след измененията и допълненията, които комисията направи в него, добива следната редакция: (Чете)

„§ 1. В чл. 278 от закона за народното просвещение се правят следните изменения:

а) историко-филологически факултет — катедрите по философия от 2 стават 4, като новите катедри са: „Психология“ — 1 катедра, „деалектически и исторически материализъм“ — 1 катедра. По исто-

рия катедрата по „Българска история“ се разделя на: „Средновековна българска история“ — 1 катедра, „Нова българска история“ — 1 катедра; катедрата по „Средна история“ и катедрата по „Нова и най-нова история“ се сливат в „Средна и нова история“ — 1 катедра. По славянска филология катедрите от 4 стават 8, като катедрата по български език се разделя на: „История на български език“ — 1 катедра и „новобългарски език с новобългарска граматика“ — 1 катедра; катедрата по „Българска литература“ се разделя на: „История на старата и средната българска литература“ — 1 катедра, „Нова и най-нова българска литература“ — 1 катедра.

В историко-филологическия факултет се откриват следните нови катедри: „Английска филология“ — 1 катедра; „Руски език“ — 1 катедра и „Руска литература“ — 1 катедра.

Катедрата по „Сравнителна литературна история“ се преименува в „Теория на литературата и сравнителна литературна история“. Катедрата по „Обща география и културна политическа география“ се преименува в „Икономическа география“ — 1 катедра. Открива се катедра по „География на България и регионална география“ — 1 катедра. Катедрата по „Археология с история на изкуството“ се разделя на „Археология“ — 1 катедра и „История на изкуството“ — 1 катедра.

б) физико-математически факултет — катедрата „Висша алгебра“ се преименува „Висша алгебра с теория на вероятностите“ — 1 катедра.

Катедрата „Теория на функциите“ се преименува на „Висш анализ“ — 1 катедра.

Катедрите по физика се увеличават с още 2 и се разпределят така: оптична физика — 1 катедра, специална физика — 1 катедра, метеорология с геофизика — 1 катедра, теоретична физика — 1 катедра, приложна физика — 1 катедра.

Катедрите по химия от 5 стават 6, като катедрата по „Технология — неорганична и органична“ се разделя на „Неорганична химична технология“ — 1 катедра и „Органична химична технология“ — 1 катедра.

Катедрите в отдела „Естествена история“ се преименуват така: „Систематика на животните, сравнителна анатомия със сравнителна физиология, ембриология и хистология“ се преименува на: „Анатомия и систематика на безгръбначните животни, сравнителна физиология на животните, екология на животните, ентомология, приложна зоология“ — 1 катедра. „Анатомия и систематика на гръбначните животни, обща зоология, обща биология, цитология и хистология, обща и експериментална ембриология“ — 1 катедра, „Анатомия, морфология, физиология и систематика на растенията“ се преименува на: „Анатомия, морфология и физиология на растенията“ — 1 катедра, и „Систематика на растенията и растителна география“ — 1 катедра.

Катедрата „Геология и палеонтология“ — се разделя на две катедри: „Геология“ — 1 катедра и „Палеонтология“ — 1 катедра.

В физико-математическия факултет се открива нова катедра по „Хидробиология“ — 1 катедра.

Към буква „б“ на чл. 278 от закона за народното просвещение се прибавят следните забележки:

Забележка I. Преподавателите по физика и химия при другите факултети се избират от физико-математическия факултет.

Забележка II. Титулярът на катедрата по хидробиология е и директор на Хидробиологичния институт в гр. Варна;

в) юридически факултет — към катедрите на юридическия факултет се прибавят още следните: „Трудово право“ — 1 катедра, „Финансово право“ — 1 катедра, „Стопански строй на държавите“ — 1 катедра, „Наука за отделното стопанство“ — 1 катедра, „Международни отношения и дипломация“ — 1 катедра;

г) медицински факултет — следните катедри в медицинския отдел се преименуват така:

„Обща патология и патологична анатомия“ става „Патологична анатомия“ — 1 катедра;

„Анатомия на човека“ става: „Анатомия на човека“ — 1 катедра, „Топографична анатомия с оперативна хирургия“ — 1 катедра;

„Физиология“ става „Физиология“ — 1 катедра, „Биологична химия“ — 1 катедра;

„Бактериология“ става „Микробиология и серология“ — 1 катедра;

„Вътрешна патология и пропедевтика“ става „Вътрешна пропедевтика“ — 1 катедра;

„Хирургическа пропедевтика и оперативна медицина“ става „Хирургическа пропедевтика“ — 1 катедра;

„Гинекология и акушерство“ става „Акушеро-гинекологическа клиника“ — 1 катедра;

„Съдебна медицина“ става „Съдебна медицина и деонтология“ — 1 катедра.

Катедра по „Фармакология и терапия“ се разделя на две катедри: „Фармакология“ — 1 катедра и „Терапевтика и балнеология“ — 1 катедра.

В медицинския отдел се откриват следните нови катедри: „Патологична физиология“ — 1 катедра; „Физиология“ — 1 катедра; „Поликлиника“ — 1 катедра; „Трудови болести и отравяния“ — 1 катедра, „Травматология и ортопедия“ — 1 катедра, „Химия за медицина“ — 1 катедра, „Физика за медицина“ — 1 катедра, „Физическа и военна подготовка“ — 1 катедра, „Хистология и ембриология“ — 1 катедра, „Инфекционни болести и епидемиология“ — 1 катедра, „Социална хигиена и организация на здравеопазването“ — 1 катедра, Катедрата по „Радиология, физиотерапия и балнеология“ се преименува в „Радиология и физиотерапия.“

д) агрономо-лесовъдния факултет — катедрата „Лозарство с градинарство“ се разделя на 2 катедри: „Лозарство“ — 1 катедра и „Градинарство“ — 1 катедра.

В агрономо-лесовъдския факултет се откриват още следните катедри: „Генетика и цитология“ — 1 катедра; „Растителна защита“ (фитопатология, ентомология) — 1 катедра; „Анатомия и физиология на домашните животни с зоология“ — 1 катедра; „Земеделска технология“ — 1 катедра; „Дендрология с анатомия на дървото и фитосоциология“ — 1 катедра; „Лесопазване с болести на дърветата“ — 1 катедра.

Добавят се:

„Аграрна политика“ — 1 катедра; „Селекция и еволюция“ — 1 катедра; „Горска икономия“ — 1 катедра; „Горски строежи“ — 1 катедра; „Приложна горска зоология“ — 1 катедра.

Применяват се: „Частно лесовъдство“ в „Залесяване и укрепяване на горите“ — 1 катедра, „Лесоползуване с горска технология“ се разделя на: „Лесоползуване“ — 1 катедра и „Дървопреработка“ — 1 катедра, „Земеделски анализ“ се преименува на „Земеделска химия“.

След забележката в буква „д“ се прибавя следният текст.

Освен тези предмети в агрономо-лесовъдския факултет се преподават още и следните: почвознание, горска зоология с рибарство, ентомология, фитопатология, анатомия и физиология на домашните животни, общо законоведение, селско стопанство и горско право, млеководство, пчеларство, бубарство, винарство, земеделска бактериология, лов, домостроителство и земеделски и горски постройки, горски пътища, укрепяване на пороиша и ветеринарна медицина;

ж) Ветеринарно-медицински факултет — катедрата „Анатомия, кистология и ембриология“ се разделя на две катедри: „Анатомия“ — 1 катедра, „Хистология и ембриология“ — 1 катедра.

Катедрата „Обща патология и патологическа анатомия“ се преименува „Обща патология с патологическа физиология и патологическа анатомия“.

Катедрата „Специална патология, паразитология и терапия с клиника по вътрешните болести“ се преименува в „Специална патология и терапия с клиника по вътрешни болести“.

Катедрата „Хирургия — обща и специална — с хирургическа клиника, акушерство (обстетрика), поликлиника, копитни болести и ковка“ се преименува в „Хирургия и подология с хирургическа клиника и поликлиника“ — 1 катедра.

Катедрата „Обща терапия, фармакология, фармакогнозия, фармация и токсикология“ се преименува в „Фармакология и токсикология“ — 1 катедра.

Катедрата „Заразителни болести, бактериология и серология“ се преименува „микробиология и заразни болести с клиника за заразни болести“ — 1 катедра.

Катедрата „Ветеринарна полиция в администрация, съдебно-ветеринарна медицина с подвижна клиника“ се преименува в „Съдебна ветеринарна медицина и зоопродифлактика“ — 1 катедра.

Катедрата „Хигиена, хранене и развъждане на домашните животни“ се преименува в „Обща зоотехния, хигиена и хранене“ — 1 катедра.

Катедрата „Месоведение, млеководство и контрол на съестните продукти от животински произход, ихтиология и ихтиопатология“ се преименува във „Ветеринарно-санитарна експертиза на хранителните продукти от животински произход“ — 1 катедра.

Във ветеринарно-медицинския факултет се откриват още следните катедри: „Физиология и физиологична химия“ — 1 катедра; „Акушерство с акушерска и амбулаторна клиника“ — 1 катедра; „Паразитология“ — 1 катедра; „Специална зоотехния и екстериор“ — 1 катедра.

Втората алинея в буква „ж“ се изменя така:

Освен тези предмети във ветеринарно-медицинския факултет се изучават още: зоология, ботаника, физика, химия, земеделска икономия, ливадарство, един от модерните езичи и социология, преподаването на които става в съответните факултети“.

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат § 1 с измененията и допълненията, направени от комисията, както се докладваха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Любен Георгиев (р): (Чете)

§ 2 В чл. 230 от закона за народното просвещение думите „Морска биологична станция“ се заменят с думите „Хидробиологичен институт в гр. Варна“, а в края след думата „уредник“ се добавя „или директор“.

Председателстващ Петър Попзлатев: Които приемат § 2 моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Поради изчерпване на дневния ред, заседанието следва да бъде преустановено. Следното заседание на Народното събрание ще стане утре, на 1 август, в 15 ч. Председателството, в съгласие с правителството, предлага следния дневен ред:

1. Одобрене на предложението за опрошаване на сумата 22.807.973 лв., дължима на държавното съкровище и др. от несъстоятелни и несъществуващи длъжници.

Първо четене на законопроектите:

2. За разоршаване безмитен внос на 20.000 тона пшеница и 20.000 тона царевица по стопанската спогодба със СССР

3. За изменение и допълнение на наредбата-закон за уреждане имуществените последици от отмяната на противоеврейските закони;

4. За санаторно курортно управление.

5. За изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху преходите и закона за данъка върху военновременните печалби.

Второ четене на законопроектите:

6. За освобождаване от стаж и държавен изпит на лицата със средно, полувисше и висше земеделско образование, взели участие в борбата против фашизма и в отечествената война против фашистка Германия през 1944/1945 г.

7. За извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 95.000.000 лв.

8. За търговията с външни платежни средства.

9. За изменение и допълнение на наредбата-закон за Столичната общинска банка.

10. За наемане на недвижими имоти, реквизиранни за държавни нужди.

11. За изменение на закона за финансово облекчение и заздравяване на общините.

12. За допълнение на чл. 29-а от закона за устройството на селищата.

13. За изменение и допълнение на членове 13 и 34 от закона за извънбрачните деца и осиновяването.

14. За допълнение на наредбата-закон за амнистията от 8 септември 1944 г.

15. За допълнение на чл. 8 от закона за конфискуване на придобити чрез спекула и по незаконен начин имоти.

16. За допълнение на членове 301 и 668 от закона за задълженията и договорите.

17. За изменение и допълнение на наказателния закон, на закона за корисните престъпления по служба и на закона за наказателното съдопроизводство.

18. За пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мивни.

19. За изменение и допълнение на закона за детската и младежката книжнина.

Които са съгласни с предложения дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 19 ч. и 25 м.)

Подпредседател: ПЕТЪР ПОПЗЛАТЕВ

Секретари:

ТРИФОН ТРИФОНОВ
ЕФРЕМ МИТЕВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКСВ